

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

לפני כבוד השופטת אסתר שטמר

התובעים

1. פלוני

2. פלונית

על ידי ב"כ עו"ד שירה פינקלשטיין

3. המוסד לביטוח לאומי

על ידי ב"כ עו"ד עו"ד ג'האד חורי

נגד

הנתבעים

1. משה פיורנטינו בע"מ

על ידי ב"כ עו"ד אלי לוי

2. קניון רמת אביב בע"מ

על ידי ב"כ עו"ד אבי אלרום ועו"ד אסתר הלחמי

3. מויש בע"מ

על ידי ב"כ עו"ד מרדכי זוכוביץקי

4. א.צ. מערכות מזוג 1988 בע"מ

על ידי ב"כ עו"ד שרון סער

5. טורקז א.ס. בע"מ

6. הכשרה חברה לביטוח בע"מ

על ידי ב"כ עו"ד מרדכי זוכוביץקי

נגד

צדדי ג'

1. טורקז א.ס. בע"מ

2. הכשרה חברה לביטוח בע"מ

נגד

צדדי ד'

1. כלל חברה לביטוח בע"מ

2. הפניקס חברה לביטוח בע"מ

1

2

פסק דין

3

4

תביעה לפיצויים בגין נזקי גוף שנגרמו לתובעים 1 ו-2 כתוצאה מתאונת עבודה שאירעה לתובע 1,

5

והותירה אותו נכה קשה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

רקע ותיאור התאונה

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
1. תובע 1, יליד 1970 ("התובע"), נפגע ביום 30.4.2014 בתאונת עבודה שבה נפל מגגו של קניון רמת אביב אל הקרקע, כאשר ביצע עבודות הקשורות למיזוג אויר על הגג ("התאונה").
תובעת 2 ילידת 1971 ("התובעת"), אשת התובע ואפוטרופסיתו החל מיום 18.12.2014 (צו מינוי אפוטרופוס לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, באפי (משפחה ת"א) 8661-05-14).
 2. המוסד לביטוח לאומי ("המל"ל") הצטרף לתביעת התובעים, והגיש תביעת שיבוב לפי סעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 ("חוק הביטוח הלאומי"), נגד נתבעים 2-6 וצדדי ג', יחד ולחוד. המל"ל עתר לשפוטו בסכום של 5,568,729 ₪ בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום הגשת התביעה ועד לתשלום בפועל, בעטיין של הגמלאות ששילם לתובע וישלם לו בעתיד.
 3. העבודה בוצעה בקומת החניון העליון של קניון רמת אביב, נתבע מס' 2 ("הקניון"). מזמינת העבודה היא נתבעת 5, טורקזו א.ס. בע"מ ("טורקזו" או "המזמינה"), אשר שכרה מן הקניון בית קפה, וביקשה לערוך בו שיפוץ. טורקזו שכרה את שירותיו של הקבלן הראשי, נתבעת 3, מויש בע"מ ("מויש" או "הקבלן הראשי"), חברה לעבודות בניה ושיפוצים. מויש שכרה את שירותי נתבעת 4, א.צ. מערכות מיזוג אויר 1988 בע"מ ("א.צ." או "קבלן המיזוג"). לשם התקנת מערכת מיזוג האויר התקשרה א.צ. עם נתבעת 1, משה פיורנטינו בע"מ, שהעסיקה את התובע ("המעסיקה").
נתבעת 6, הכשרה חברה לביטוח בע"מ ("הכשרה"), ביטחה את חבותה של טורקזו וצדדים נוספים באחריות צד ג' ומעבידים במועד התאונה.
 4. ביום 30.4.2014 הגיעו התובע ושני עובדים נוספים לקניון רמת אביב לצורך התקנת צנרת מיזוג אויר על גג המבנה, במסגרת עבודות שיפוץ שנערכו במסעדת "גרנד קפה טורקזו" שבקניון.
תוך כדי ביצוע העבודה החליק התובע אל מעבר למעקה הגג, ונפל מגובה של כ- 12 מטרים אל הקרקע. התובע סבל מפגיעה רב מערכתית קשה מאוד.
 4. התובע הובהל לבית החולים איכילוב בתל אביב, כשהוא מורדם ומונשם. בבית החולים אובחן כמי שסובל מהלם תת-נפחי, והודגמו דמם מוחי נרחב, שברים מרובים בעצמות הפנים, בארובות העין משמאל ומימין, שבר בצוואר ושברים בצלעות 8-10 ביד שמאל ובעצם הירך. התובע סבל גם מדימום באגן ומקרע בשלפוחית.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1 התובע עבר שני ניתוחים דחופים ואושפז במחלקת טיפול נמרץ. לאחר מכן אושפז
2 במחלקה פנימית כשמצבו קשה, הוא סבל מחום גבוה ולא תקשר עם הסובבים. לאחר
3 שלא חל שינוי במצבו הנוירולוגי הועבר התובע לאשפוז במרכז הרפואי לשיקום
4 לוינשטיין.
5 בבית לוינשטיין אובחן התובע במצב של הכרה מינימאלית, ללא תנועות ב- 4 הגפיים,
6 וללא שליטה בסוגרים. התובע נזקק לעזרה מלאה בכל התפקודים היום-יומיים. במהלך
7 אשפוזו שם אושפז לסירוגין גם בבית החולים איכילוב לצורך טיפול בזיהומים חוזרים.
8 ביום 16.3.2016 שוחרר התובע לביתו. מדצמבר 2017 ועד יולי 2018 אושפז פעם נוספת
9 בגין התקפים שגרמו לחום גבוה ולדופק מהיר.
10
11 5. התאונה הוכרה תאונת עבודה, וועדה רפואית של המל"ל קבעה לתובע דרגת נכות צמיתה
12 בשיעור של 100% לפי סעיף 29(3)(ג) בתוספת לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות
13 לנפגעי עבודה), תשט"ז-1956 ("תקנות המל"ל"), בשל הפגיעה הרב מערכתית. המל"ל
14 אישר לתובע קצבה מיוחדת ברמת "תלוי בזולת" החל מיום 1.7.2014 (תעודת עובד ציבור
15 מיום 6.8.2018 של מחלקת השיקום במל"ל).
16
17 **טענות הצדדים**
18
19 6. התובעים טענו כי האחריות לקרות האירוע ולפגיעה הקשה מוטלת על הנתבעים,
20 והסתמכו על חוות דעת של ד"ר אלעזר איל-ביקלס, מומחה בטיחות ("ד"ר ביקלס"),
21 שבה פורטו חובות הנתבעים על פי דין שהופרו.
22
23 7. הנתבעים טענו שאין להם אחריות להתרחשות האירוע, וכל נתבע הטיל את האחריות על
24 יתר הנתבעים. בתמצית הועלו הטענות הבאות:
25 המעסיקה כשלה במתן הוראות בטיחות מתאימות, באספקת ציוד מתאים ובפיקוח על
26 עובדיה.
27 לקניון אחריות לקרות האירוע כבעל המקרקעין שיצר את הסיכון מלכתחילה. העבודה
28 תואמה עמו בשטח שהיו בו ליקויים מבניים ובעיות בטיחותיות עובר לתאונה, והקניון לא
29 התריע עליהם.
30 למויש, הקבלן הראשי, ולטורקז, מזמינת העבודה, אחריות כמי שהיו ממונים על כל
31 עבודות השיפוצים, לרבות פיקוח ומינוי מנהל עבודה שכשל במילוי תפקידו.
32 קבלן המיזוג (א.צ.) אחראי כמי שקיבל את העבודות והיה אמון על הדרכת המעסיק
33 ופיקוח על עבודתו.
34 ולבסוף תלו הנתבעים אשם תורם משמעותי בתובע, שהיה ראש הצוות, וטיפס לגג ללא
35 ציוד מתאים וללא אמצעי בטיחות.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1
2 8. כל אחד מן הנתבעים טען מדוע אינו נושא באחריות: הקניון הבהיר כי מתחם המזגנים
3 אינו מהווה מפגע לציבור הרחב. ממילא, התובע לא היה אורח מזדמן במקום. הסיכון על
4 גג הקניון נוצר עקב אופי העבודה ואופן ביצועה, ולכל היותר הקניון היה מי שהתווה את
5 מיקום התקנת צנרת המזגנים. הקניון הוסיף כי לא היתה מוטלת עליו חובה להציב
6 מעקה בקצה גגון הפח שממנו נפל התובע, שכן רוחב הגגון עולה על 2 מטרים.
7 מויש טען כי מינה מנהל עבודה בשטח מטעמו, אך הוא שהה בעת הארוע במקום אחר.
8 מויש פגש והנחה את בעלי המקצוע שהיה צורך להדריכם, ופעל בהתאם להוראות הקניון,
9 לאחר שקיבל את אישורו ורשותו, ובתיאום מלא עמו ועם נציגים מטעמו. מיקום התקנת
10 המזגנים נקבע על ידי הקניון ולא היתה אפשרות לשנות נתונים כלשהם ללא אישורו.
11 א.צ. הסירה מעליה את האחריות לקרות האירוע משום שלדבריה תפקידה התמצה
12 באספקת הציוד לביצוע העבודות למעסיקה.
13

14 9. הקניון ו- א.צ. שלחו הודעות לצדדי ג' טורקיו (מזמינת העבודה) ולהכשרה, חברת
15 הביטוח שלה. האחרונים שלחו הודעה לצד שלישי לכלל חברה לביטוח בע"מ, שביטחה
16 את הקניון ואת מויש, ולהפניקס חברה לביטוח בע"מ, שביטחה את א.צ. ("כלל" ו-
17 "הפניקס", בהתאמה).
18 המחלוקת בין הצדדים היא הן בשאלת האחריות הן בשאלת גובה הנזק, וכן עולות
19 סוגיות מתחום דיני החוזים והביטוח.
20

מקום האירוע

21
22
23 10. מקום התאונה תואר בפרוטוקול בית המשפט מביקור במקום שנערך ביום עם הצדדים
24 ובאי כוחם, וכמובן בחוות הדעת של מומחי הבטיחות מטעם הצדדים.
25 קומת הגג של קניון רמת אביב משמשת חניון ("חניון"). מותקנות בה גם מערכות מיזוג
26 אויר וכיבוי אשר משרתות את כלל הקניון. הגג כולו תחום מעקה בנוי מבטון בגובה 1.34
27 מ'. העליה ברכב אל החניון היא דרך רמפה מרחוב איינשטיין, ומתוך הקניון ניתן לעלות
28 לחניון באמצעות חדר מדרגות ומעלית לנוסעים.
29 בצדו הצפוני של החניון, סמוך למעקה, הותקן מתחם מזגנים (הקרui בפי הצדדים גם
30 "מובלעת" או "חוות המזגנים"). מתחם המזגנים סמוך לקירות הצפוני והמערבי של חדר
31 המדרגות. גג חדר המדרגות עשוי בטון והוא בגובה כמעט 2 מ'. בהיקפו מעקה נמוך של
32 סנטימטרים אחדים.
33 חלקו של מתחם המזגנים אשר תחום בין חדר המדרגות לבין מעקה הגג מכוסה לוחות פח
34 ("גגון הפח"). גגון הפח צמוד לקיר הצפוני של חדר המדרגות, הוא נמוך מגג חדר
35 המדרגות בערך כ-74 ס"מ, ומשופע בשיפוע קל מאוד מדרום לצפון, כלומר מקיר חדר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 המדרגות ועד מעקה הגג. גובהו בערך כגובה המעקה. ממערב ומצפון מערב לחדר
2 המדרגות נמצא שטח נוסף של מתחם המזגנים שאינו מקורה. מצידו המערבי והדרומי
3 הוא מוקף קיר לבנים נמוך, וקבועה בו דלת שמאפשרת כניסה מן החניון. דלת הכניסה
4 אל מתחם המזגנים נמוכה, ומאפשרת כניסה מעליה גם אם היא נעולה.
5
6 במועד התאונה התובע עלה לגג הבניין יחד עם שני עובדים נוספים. העובדים טיפסו על
7 מערכות מיזוג האויר שבמתחם המזגנים כדי להגיע לגג חדר המדרגות. התובע החל
8 בעבודתו, שכללה הנחת תעלות מיזוג על גג חדר המדרגות. משביקש לרדת, ניסה לשוב
9 בדרך שבה עלה. כך עולה מעדותו של מר בועז גפני, מי שעבד עם התובע במועד התאונה
10 והיה עד לנפילתו (עמ' 331, 323 ועמ' 336 בפרוטוקול). התובע עמד על גגון הפח או ירד מגג
11 חדר המדרגות אל גגון הפח. ככל הנראה איבד את שיווי המשקל, וגלש אל מעבר למעקה
12 ההיקפי של גג החניון ישירות לרחוב, מגובה של כ- 12 מטרים. לא היו עדי ראיה נוספים
13 לארוע התאונה.
14

חבות

חוות הדעת של מומחי הבטיחות

18
19 12. התובעים הגישו שתי חוות דעת של ד"ר ביקלס. עיקר חוות הדעת הוא כי בהיעדר סולם,
20 התובע עלה אל הגג באמצעות חלקי מערכת מיזוג אויר שהיו במקום, אשר שימשו לו מעין
21 "סולם" לגגון הפח, ומשם לגג חדר המדרגות. על פי חוות הדעת אין חובה לעשות שימוש
22 ברמת בטיחות שכן גובה הגג מן הקרקע קטן מ- 2 מטרים (פני גג חדר המדרגות הם
23 בגובה של 1.87 ס"מ מעל פני הגג, וכ- 72 ס"מ מפני גגון הפח). עבודה בגובה היא זו
24 שהעובד בה עלול ליפול לעומק שעולה על 2 מ' או עבודה על משטח עבודה בלא גידור או
25 מעקה תקני. לו ניתן לתובע סולם להציבו על הגג הוא יכול היה לרדת בבטחה. נוסף על
26 גידור גג חדר המדרגות היה על הקניון לגדר את גגון הפח במעקה כלפי חזית הבנין. ד"ר
27 ביקלס קבע כי לא מולאה החובה למנות מנהל עבודה מוסמך שתחת הנהלתו הישירה
28 והמתמדת יתבצעו כל העבודות. לו מונה מנהל העבודה, הוא היה מזהה את הסיכון
29 שבעבודה ללא סולם בעליה לגג, מבין כי מדובר בטיפול מסוכן, ומונע את העבודה
30 המסוכנת מעל גגון פח שאינו מגודר. מנהל העבודה גם היה דואג לגדר או להתקין עוגנים
31 מתאימים שלא היו על הגג והגגון לצורך קשירת רתמה, והיה מחייב את השימוש ברתמה
32 ומפקח על כך. ד"ר ביקלס סבר כי קבלני המשנה היו חייבים לספק לעובד מקום עבודה
33 בטוח ולזהות את הסיכונים שבו. לדבריו, על פי תקנות הבטיחות בעבודה המעסיק, מנהל
34 העבודה, המחזיק בפועל של המקום, ומי שמטעמו פועל המקום נדרשים לזהות את
35 הסיכונים, להדריך ולספק אמצעים למניעת הסיכון.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1
2 מטעם הקניין הוגשה חוות דעת של מר דני פדידה, מומחה בטיחות ("מר פדידה"). 13.
3 עיקריה מצביעים על כך שהקבלן הראשי ומזמינת העבודה נטלו על עצמם את ניהול
4 פרויקט השיפוצים באופן בלעדי, לרבות הפן הבטיחותי, מינוי מבצע עבודה ומנהל עבודה.
5 מר פדידה סבר כי הקניין עמד בחובותיו בכך שסיפק אמצעי בטיחות דרושים, נקודות
6 עיגון לרתמות שהותקנו על מעקה הגג, ודאג לכך שהעבודה תבוצע על ידי קבלן מאושר.
7 בחוות הדעת פירט מר פדידה כי גובה גג חדר המדרגות עלה על 2 מטרים (מרצפת החניון),
8 מה שחייב הכשרה מתאימה לעבודה בגובה ושימוש ברתמת בטיחות על פי התקנות.
9 מאחר שלא סופק לתובע סולם, הוא ניסה לרדת בדרך שבה עלה, ואז איבד את שיווי
10 המשקל וגלש אל מעבר למעקה לרחוב.
11 מי שהוגדר "מבצע הבניה", המזמינה, הקבלן הראשי והמעסיקה, נדרשו למנות מנהל
12 עבודה מוסמך ולספק את כל האמצעים הדרושים לביצוע העבודה, לרבות הכשרת
13 העובדים לעבודה בגובה, הדרכות בטיחות ואספקת אמצעי בטיחות, וכן פיקוח על
14 העבודות. מנהל עבודה היה מסווג את העבודה כעבודה בגובה והיה מורה על עיגון העובד
15 לעוגנים ומוודא כי יש לתובע הכשרה לעבודה כזו. מנהל עבודה היה מורה על טיפוס לגג
16 וירידה ממנו באמצעות סולם. ככל שלא מונה מנהל עבודה על ידי מו"ש או על ידי
17 המעסיקה, היה על טורקיז למנות כזה. משלא מינו מנהל עבודה הפרו את חובותיהם.
18 הקניין כמחזיק המקרקעין לא היה יכול למנוע את התאונה.
19 לדעת מר פדידה לא היה צורך בהתקנת מעקה מכל סוג שהוא על גג חדר המדרגות, משום
20 שאין גישה לגג זה. לא הותקן סולם עליה לגג המבנה משום שאין סיבה לעמוד על הגג,
21 אלא לצורך תיקונים וטיפולים במערכות שעליו. במקרה כזה על העובד לרתום את עצמו
22 לנקודות העגינה במקום. בגג כזה לא נדרשת פעילות בני אדם על בסיס קבוע.
23
24 נתבעים 3, 5 ו-6 הגישו חוות דעת של אינג' אריק יודלא, מומחה בטיחות ("מהנדס
25 יודלא"). בחוות הדעת ציין מהנדס יודלא כי דלת הכניסה למתחם המזגנים אינה נעולה
26 וניתן להיכנס אליו בקלות, לטפס על ה"מדרגות" שהציוד יוצר ולעלות למעקה או לגגון.
27 במקומות כמו הקניין יש למנוע אפשרות של טיפוס על מעקה. מערכות המיזוג וגגון הפח
28 הוקמו לפני התאונה, בניגוד לנדרש בתקנות התכנון והבניה ובתקן הישראלי, שלפיהם
29 נדרש מעקה תקין ותקני ומניעת אפשרות לטפס עליו. עבודת התובע בוצעה ללא סולם,
30 והעובדים הגיעו להתקין את תעלות הפח במעבר דרך חצר המזגנים, וטיפסו באמצעות
31 המתקנים אל הגגון ומשם לגג חדר המדרגות. כאשר גג חדר המדרגות אינו מוקף במעקה,
32 וכאשר הפרש המפלסים שבין גג חדר המדרגות וקירותיו לבין רצפת המבואה הוא מעל 2
33 מטרים, מדובר בעבודה בגובה. מהנדס יודלא הבהיר כי גובה גג חדר המדרגות ביחס
34 לרצפת החניון הוא אמנם פחות מ- 2 מטרים, ולכאורה אינו עונה על התנאים לעבודה
35 בגובה ביחס לסיכון נפילה. אולם תחילת הירידה במדרגות מובילה למפלס שהפרש הגובה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 בינו לבין גג חדר המדרגות עולה על 2 מטרים. לכן יש להתייחס לעבודה ולשהייה על גג
2 חדר המדרגות כאל עבודה בגובה.
3 מהנדס יודלא סבר שיש להטיל את האחריות על פיורנטינו ועל הקניון. הנהלת הקניון
4 יצרה מלכתחילה את הסיכון להתרחשות התאונה, מאחר שהתקנת הגגון והמתקנים
5 סביבו ביטלו את תקינותו של מעקה הגג; אופן התקנת הגגון והמתקנים סביבו אפשרו
6 את העליה לגג ולגגון בקלות; הנהלת הקניון הותירה בגגון פתח גדול שייתכן שגם הוא
7 תרם לנפילת התובע (נושא שלא הובהר בהמשך – א"ש). הקניון סיפק הנחיות דלות מאוד
8 בקשר לבטיחות בעבודה, ולא פיקח כי הקבלן הראשי פועל לפי חובתו הבסיסית וממנה
9 מנהל עבודה. הקניון קבע את מיקום מתקני המיזוג וגם את נהלי הבטיחות לעבודה
10 בקניון. הנהלת הקניון היתה צריכה לספק מידע על תקינותם של אמצעי העיגון
11 המותקנים בקירות סביב מתחם המזגנים.
12

13 א.צ. הגישה חוות דעת של מהנדס דוד אופיר, מומחה בטיחות ("מהנדס אופיר"). בחוות
14 הדעת סתר המהנדס אופיר את קביעותיו של ד"ר ביקלס. גג חדר המדרגות גבוה כ- 1.87
15 מטרים מעל פני החניון אולם בקטע מסוים קיים מהלך מדרגות קצר שמוביל אל הכניסה
16 לחדר המדרגות, כך שהוא נמוך ממפלס גג הקניון, והפרש הגבהים בינו לבין גג חדר
17 המדרגות הוא כ- 3 מטרים. לכן, כל מי שעולה על גג חדר המדרגות חייב לקשור את עצמו
18 לנקודת קבע באמצעות חגורת בטיחות. מהנדס אופיר סבר כי התובע היה צריך להיות
19 רתום לריתמת בטיחות טרם שעלה לגג, היה עליו לברר היכן יוכל לרתום את עצמו ואם
20 אין נקודת עגינה להכין לעצמו נקודה כזו. המהנדס אופיר הוסיף כי אחריות הקניון נובעת
21 מהיותו הבעלים של המקום. בשל הפרשי הגובה בין שני הגגות (גג חדר המדרגות וגגון
22 הפח), נדרשה הצבת מעקה על גג חדר המדרגות בכל היקפו. אין ספק בדבר נחיצות מעקה
23 או מחסום כלשהוא שימנע אפשרות של נפילה מאחד הגגות בחניון. מהנדס אופיר הוסיף
24 כי הגידור בסיסי ביותר, והשער המצוי פרוץ, כך שניתן להיכנס למתחם בקלות ואף לטפס
25 דרך המזגנים המוצבים במקום.
26

27 אלו פרטי האחריות שהמומחים התייחסו אליהם: 16.
28

29 א. התובע עבד במתחם מסוכן
30 תקנה 9 בתקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה), התשמ"ח – 1988 ("תקנות עבודות
31 בניה"), קובעת כי יש לגדר משטח עבודה שניתן ליפול ממנו לעומק שעולה על 2 מטרים.
32 לפי תקנה 139 בתקנות הבטיחות, כאשר קיימת סכנת נפילה של אדם מגג – לא יועסקו
33 עליו עובדים אלא אם ננקטו אמצעים נאותים למניעת נפילתו מהגג.
34 מתחם חוות המזגנים הוא מקום מסוכן: גגון הפח הגולש עד המעקה מבטל את קיומו של
35 המעקה באותו מקום. הכניסה למתחם המזגנים פתוחה למעשה, שכן הגידור אינו גבוה,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 והדלת בגובה חלקי אינה מונעת את הכניסה. אין במקום שמירה או שילוט שלפיו המקום
2 מסוכן ואין להיכנס אליו, והוא חשוף לכל דכפין בכל שעות היממה.

ב. התובע עבד בגובה

3
4
5 סעיף 50 בפקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התש"ל – 1970 ("פקודת הבטיחות
6 בעבודה") קובע:

7 "היה אדם צריך לעבוד במקום שממנו הוא עלול ליפול יותר משני
8 מטרים, ואין המקום מאפשר אחיזת רגל בטוחה, ולפי הצורך – אחיזת
9 יד בטוחה, יותקנו – ככל שהדבר מעשי במידה סבירה – אמצעים
10 לבטיחותו על ידי גידור או באופן אחר".

11
12 תקנה 1 בתקנות הבטיחות בעבודה (עבודה בגובה), התשס"ז – 2007 ("תקנות עבודה
13 בגובה") קובעת:

14 "עבודה בגובה" – כל עבודה, לרבות גישה למקום עבודה, שבשלה
15 עלול עובד ליפול לעומק העולה על 2 מטרים, ולרבות עבודה כאמור –
16 (1) המתבצעת מעל משטח עבודה ללא גידור או מעקה תקני;"

17
18 גג חדר המדרגות היה נמוך מ-2 מטרים מפני החניון. אמנם קיים קטע שבו הפרש גובה בן
19 2.6 מטרים אך התובע לא עבד מעליו כי אם ליד הקיר הנגדי, הצמוד לגגון הפח. הפרש
20 הגבהים בין גג חדר המדרגות לבין גג הפח היה כ-75 ס"מ (בחוות הדעת נקבע כ-75 ס"מ,
21 אך כיוון שגג חדר המדרגות היה בגובה 2 מ' לכל היותר, וגובה גג הפח 1.35 מ' – נראה כי
22 הכוונה היא ל-65 ס"מ לכל היותר. מכל מקום, ההפרש המדויק אינו חשוב לענייננו).
23 על פי תקנות הבטיחות בגובה, עבודה נחשבת לעבודה בגובה לא רק מהנקודה שבה
24 מתבצעת העבודה אלא גם במהלכה, בכניסה וביציאה ממנה ("גישה למקום"). מאחר
25 שהתובע עלה למתחם שבו הפרשי גבהים שונים, ובהם גם כאלה שעולים על 2 מטרים -
26 יש לראות בכך עבודה בגובה. עם זאת, בהתייחס לפעולות התובע עצמו, ובהתייחס לפני
27 השטח כפי שתוארו לעיל: התובע הגיע לגג חדר המדרגות לאחר שטיפס על גג הפח.
28 באותה דרך יכול היה גם לרדת משם, וכך כנראה ניסה לעשות, אך מסיבה בלתי ידועה
29 החליק. מקום העמידה על גג הפח היה בגובה כ-35.1 מ' מפני רצפת החניון. אילו היה
30 מעקה תקני לגג הפח, היתה ההחלקה נעצרת. יצוין כי הכשרת התובע לעבוד בגובה לא
31 היתה בתוקף, בניגוד לתקנות הבטיחות בגובה (תוקפה פג כ-3 חודשים עובר למועד
32 האירוע – עדות מר משה פיורנטינו, בעלי נתבעת 1, בעמ' 301 בפרוטוקול).

33
34 ג. לא סופקו לתובע אמצעי בטיחות (סולם, קסדה או רתמת בטיחות)

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1 פרט לסעיף 50 בפקודת הבטיחות בעבודה שקובע חובת גידור בעבודה בגובה, קובע סעיף
2 49 בפקודה כי יש לקיים ולהתקין אמצעי גישה בטוחים לכל מקום שאדם צריך לעבוד
3 בו.
4 תקנות 7 ו-10 בתקנות העבודה בגובה מחייבות את מבצע העבודה לספק את כל הציוד
5 והאמצעים הנדרשים לביצוע עבודות מסוג זה: נעלי בטיחות עם סוליות מיוחדות נגד
6 החלקה, חבישת קסדה מתאימה, רתמה, סולם, וכיו"ב.
7 תקנות הבטיחות בעבודה (ציוד מגן אישי), התשנ"ז – 1997 ("תקנות ציוד מגן"), מחייבות
8 את המעסיק לספק לעובדיו ציוד מגן אישי על פי הסיכונים, העבודות והתהליכים השונים
9 המפורטים בתוספת (קסדה, נעלי בטיחות, וציוד מגן אישי מתאים למניעת ולשיכוך
10 נפילה).
11 מר פיורנטינו השיב בחקירתו כי לאחר שהסיע את העובדים למתחם הקניון נסע להביא
12 ציוד נוסף. לא הובהר די הצורך איזה ציוד היה חסר לעובדים, והאם מדובר היה בציוד
13 בטיחותי או ציוד אחר לצורך השלמת העבודה. מר פיורנטינו השיב כי סולם, קסדה
14 ורתמה היו חלק מהציוד המצוי ברכבם של עובדיו בדרך כלל (עמ' 311 בפרוטוקול),
15 ובאשר לנעלי עבודה תקניות העיד מר גפני כי מר פיורנטינו דרש מהם לרכוש אותן
16 בעצמם (עמ' 332 בפרוטוקול).
17 אין מחלוקת כי התובע לא חבש קסדה, בניגוד להוראות תקנות ציוד מגן אישי המחייבות
18 חבישת קסדה בכל ביצוע עבודות בניה (עדות מר גפני בעמ' 320, ועדות ד"ר ביקלס בעמ'
19 27).
20 באשר לסולם: כל המומחים קבעו כי היה צורך בהצבת סולם אל גג הקניון כדי לעמוד
21 בתקנות הבטיחות. מר גפני השיב כי לא זכור לו שהיה ברשותם סולם (עמ' 320
22 בפרוטוקול) ואף לא סופק להם אמצעי מיגון וציוד מגן אישי (עמ' 443 בפרוטוקול).
23
24 **ד. עוגנים קבועים בקירות החניון**
25 על גג הקניון מותקנים עוגנים לצורך קשירת רתמות בטיחות. אך מיקומם בדופן המעקה
26 ובדופן קיר חדר המדרגות לא איפשר להשתמש בהם לצורך העבודה שבוצעה בגובה רב
27 יותר. ניתן לראות את גובה העוגנים בתמונה שסומנה **ת/2**, ובתמונות 1 ו-16 בחוות הדעת
28 השניה של ד"ר ביקלס. ד"ר ביקלס טען בחוות הדעת כי גובהם של העוגנים ומיקומם לא
29 היה תקין. עם זאת בחקירתו הסכים כי אדם שרתום לנקודת העיגון היה עלול ליפול
30 מגובה הריתמה אך לא מגובה של 12 מטרים, כפי שקרה בענייננו. ואז תוצאות הנפילה לא
31 היו כה חמורות (עמ' 25 בפרוטוקול). המומחים העידו כי ככל שהעוגנים שהיו על הגג לא
32 התאימו, ניתן היה לבקש התקנת עוגנים נוספים, לפי אופי העבודה ומיקומה.
33
34 **ה. התובע לא עבר הדרכה בסמוך לפני תחילת העבודות**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים), התשנ"ט – 1999
2 (להלן: "תקנות הדרכת עובדים"), מחייבות מחזיק במקום (על פי ההגדרות: המעביד;
3 במפעל – הבעל או התופש; בעל מקום העבודה; המנהל בפועל את מקום העבודה; מי
4 שבהשגחתו או בפיקוחו פועל מקום העבודה; המנהל בפועל של תאגיד) למסור לעובד
5 מידע עדכני בדבר הסיכונים במקום והסיכונים הקיימים בתחנת העבודה שבה הוא
6 מועסק, וכן למסור לו הוראות לשימוש, להפעלה ולתחזוקה בטוחה של ציוד, חומר
7 ותהליכי עבודה במקום. המחזיק נדרש לקיים הדרכה בדבר מניעת סיכונים והגנה
8 מפניהם; לוודא ולנקוט באמצעים שכל עובד הבין את הסיכונים והוא בקיא דיו בנושא
9 ההדרכה על פי תפקידו; וכן שהוא פועל על פיה. על המחזיק לנהל הדרכה מפורטת,
10 למסור לעובד תמצית בכתב של המידע על הסיכונים בעבודה, ולשלט את המקום בתווית
11 או בשלט אזהרה.

12 בענייננו, לא ניתנו הנחיות מיוחדות לביצוע העבודות ולא הוראות בטיחות. מר פיורנטינו
13 העיד כי לדעתו היתה זו "עבודה פשוטה" (זו גם הסיבה שלא ביקש מעובדיו לעבוד עם
14 ציוד בטיחות כלשהוא (עמ' 311 בפרוטוקול).

15

16 **ו. היעדרו של מנהל עבודה**

17 לא ברור אם הקבלן הראשי, מויש, מינה מנהל עבודה באתר. מויש אמנם טענה כי מונה
18 כזה, אולם לא הביאה ראיה לכך, ולא הביאה לעדות את מנהל העבודה שמינתה כדי
19 שיענה על שאלות ביחס לעבודות ולאירוע, בטענה כי הוא מתגורר בחו"ל (עדות מר ארז
20 סעד, מנכ"ל מויש, בעמ' 391 בפרוטוקול).

21 מר פיורנטינו, המעסיק, העיד כי היה במקום מנהל עבודה אך הוא לא ביקר בגג, לא
22 התעניין בעבודות ולא הדריך מי מהעובדים על אודות ביצוע עבודתם על הגג (עמ' 302,
23 315, 316 בפרוטוקול). גם מר אלי סמרי, מנכ"ל טורקיז, העיד כי היה למויש מנהל עבודה
24 במקום, אולם לא ידע אם מנהל העבודה שהה במקום ביצוע העבודות כל הזמן (עמ' 559,
25 563 בפרוטוקול).

26 גם אם אקבל את הטענה שהיה מנהל עבודה, עובדה היא שהוא לא שהה בזמן העבודות
27 על הגג. הוא לא פגש את העובדים שעלו לבצע את הנחת התעלות בגג החניון, לא נפגש עם
28 מעסיקים, ולא נתן שום הוראה בטיחותית לפני תחילת העבודה.

29

30 לאחר שקראתי את חוות הדעת ושמעתי את חקירת המומחים כולם, אני סבורה כי רוב
31 הנתבעים (כולם למעט טורקיז) הפרו את חובותיהם על פי דין, הפרו את חובות הזהירות,
32 והתרשלו כלפי התובע. גם התובע עצמו אינו חף מאשם תורם לארוע התאונה.
33 אדון להלן בפרטי החבות של הנתבעים, אך אבהיר מיד כי הגורם העיקרי לתאונה היה
34 היעדרו המעשי של מעקה על גג הקניון.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 על גג הקניון, שמהווה גם חניון למבקרים בקניון, הוצבה חוות מזגנים, שכוסתה בחלקה
2 גג פח. גובהו של גג הפח הוא כגובה המעקה החיצוני של החניון, כך שהוא **למעשה מבטל**
3 **את קיומו של המעקה**. מי שמצוי על גג הפח אינו מוגן על ידי שום מעקה. התובע נדרש
4 להניח צנרת מיזוג אויר על גג חדר המדרגות. הדרך הנוחה ביותר לעשות זאת היתה תוך
5 כריעה על גג חדר המדרגות, או עמידה על גג הפח, ועבודה על גג חדר המדרגות, בגובה 65-
6 75 ס"מ מעליו. מנהל א.צ. אמיר דונדושנסקי העיד כי האופן ההגיוני לביצוע העבודה היה
7 בעמידה על גגון הפח (עמ' 597 שורות 25 – 33).
8 גם אילו היה התובע עולה אל גג חדר המדרגות באמצעות סולם, יש אפשרות שהיה עומד
9 על גג הפח לצורך ביצוע העבודה. בעומדו על גג הפח לא היתה לתובע הגנה כלשהיא
10 בדמות מעקה, כנדרש. יתרה מזו, הכניסה למתחם המזגנים, ומשם לגג הפח פתוחה לכל
11 דיכפין. אמנם חוות המזגנים מוקפת מעקה בנוי, אך הוא נמוך, והדלת שבאמצעותה ניתן
12 להיכנס אליו נמוכה אף היא, כך שגם אם היא נעולה – קל לעבור מעליה. התאונה ארעה
13 בנפילה מגובה 12 מטרים, מגג הקניון אל הרחוב שמתחתיו. פרט לעובדה הבסיסית
14 והעיקרית שבמקום עומדו של התובע לא היה מעקה בגג הבנין, נמצאו הפרות נוספות,
15 שגם הן מעלות אחריות על המפרים. אך ההפרה שתוארה לעיל היא העיקרית שבהן.

אחריות הקניון

אחריות לליקוי המבני

17
18
19
20 18. הקניון הוא הבעלים והמחזיק במקרקעין שבהם ארעה התאונה. הבעלים אחראי על כל
21 המבנה, על חלקיו השונים, על תחזוקתם השוטפת והתקינה של המתקנים שבו ועל
22 הבטיחות בכל אזור הקניון.
23 על המחזיק במקרקעין חלות חובות זהירות כלפי הבאים בשטחו, לרבות מי שהוזמנו
24 לעבוד בשטחו. הקניון אחראי לליקויים מבניים בטיחותיים הקיימים בשטחו, ועליו
25 לוודא שסביבת העבודה שבה הרשה לעובדים לעבוד היא בטוחה ומוגנת מפני סכנה
26 אפשרית.
27
28 19. הקניון טען כי לא היתה עליו חובה להתקין מעקה נוסף, וזאת בשל רוחב הגגון, יותר מ-2
29 מטרים.
30 המומחים השונים בחנו את מקום ביצוע העבודה של התובע, וקבעו כי קיימת בו סכנת
31 נפילה מגג חדר המדרגות ומגגון הפח. בניגוד לתקנות התכנון והבניה לא מותקן במקום
32 מעקה או גידור אחר שימנע נפילה אפשרית של העובדים במקום או של כל אדם אחר
33 שיכול להיכנס למתחם זה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 בחוות דעתו של מר פדידה, המומחה מטעם הקניון, נטען כי לא נדרשה התקנת מעקה
2 נוסף משום שאין גישה לגג ולא מתבצעת בו פעילות אנושית (סעיף 6 לחוות דעתו). נקודת
3 מוצא זו שגויה, והמקרה הנדון יוכיח. מדובר בשטח שלקהל הרחב גישה אליו, לשימוש
4 בחניון. כפי שהוסבר לעיל, הגישה אל תוך חוות השרתים פשוטה מאוד, ומכאן ועד עליה
5 נוספת על הגגון הדרך קצרה מאוד. ואילו הגגון, במצבו הנוכחי, מהווה מלכודת מסוכנת.
6 מר פדידה הסכים כי ככל שהשער פתוח באופן תדיר הדבר אינו תקין (עמ' 442
7 בפרוטוקול). מר פדידה הוסיף כי מיקומו של גגון הפח הדליק אצלו "נורה אדומה",
8 והדבר הצריך הכשרה והנחיות לעבודה בגובה ואספקת אמצעים מתאימים לעבודה כזו
9 (עמ' 426-427 בפרוטוקול).

10

11 .20 לסיכום: על גג הקניון קיים ליקוי מבני בטיחותי, בדמות היעדר מעקה על גגון הפח או
12 גידור אחר כלשהוא. הליקוי הוא ליקוי מבני שבהיעדר ראיות אחרות יש ליחס את
13 הצבתו במקום למחזיק בנכס, הקניון. כמובן שהיה על הקניון לכל הפחות להתריע על
14 קיומו של הליקוי המבני. הצבתו של גגון הפח כפי שנעשתה על גג החניון יצרה מפגע
15 שבו פיזית אין גידור: גובה גגון הפח הוא בגובה המעקה החיצוני, ואפילו בשיפוע קל
16 כלפי מטה, כלפי הקיר החיצוני של הקניון. הצבת מעקה תקני מעל גגון הפח היתה
17 מונעת את הנפילה.

18

19 .21 למעשה, עד היום לא תוקן דבר במבנה הגג כדי למנוע סיכונים אלו, ולא נעשה דבר מצד
20 הקניון כדי לתקן את המחדל הבטיחותי המבני הקיים על גג החניון.

21

22 **נוהל העבודה בקניון**

23

24 .22 הבעלות או החזקה במקרקעין מטילה חובת זהירות על הבעלים לטובת מי שמבקר בהם,
25 ויוצרת זיקה בין הבעלים לבין הסיכונים שנוצרו במקרקעין (ע"א 7436/13 מנורה חברה
26 לביטוח בע"מ נ' פלוני, פסקאות 15, 16 (18.2.2016); ע"א 1531/04 סידי נ' מלכה
27 פסקאות 7, 8 (19.2.2007) והאסמכתאות שם).

28 פרט לאחריות הקניון כמי שיצר את המפגע שהוביל לנזק, הקניון אחראי גם כבעל
29 מקרקעין לעבודות שבוצעו בתחומו. בע"א 3370/12 כהן נ' גדעון פסקה 11 (26.1.2014),
30 קבע כב' השופט דנציגר כי במקום שתיקון גג שביר או רעוע מתבצע ב"מפעל" כהגדרתו
31 בתקנות עבודות הבניה ובתקנות העבודה על גגות – ברירת המחדל היא שהמחזיק הוא
32 שאחראי לביצוע תקנות העבודה על גגות. אם אותו מחזיק התקשר עם קבלן מומחה
33 לביצוע העבודות – האחריות לביצוע התקנות מוטלת על הקבלן. הצדדים לא הרחיבו
34 בשאלה אם בענייננו מדובר ב"מפעל" כהגדרתו בפקודת הבטיחות בעבודה. עם זאת,
35 התובע לא זומן לשם תיקון גג הפח, והתאונה לא נגרמה כתוצאה ישירה של עבודה על גג

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395-07 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1 הפח, בשונה מעניין כהן הנ"ל. משום כך גם לפי הלכה זו אין להסיר את האחריות מן
2 הקניון.
3
- 4 סמנכ"ל הקניון, מר מוריס אזולאי, העיד כי הקניון לא נתן הוראות בטיחות או הנחיות .23
5 עבודה כלשהן, ולא פיקח על מה שנעשה בזמן העבודות (עמ' 342-343, 371 בפרוטוקול).
6 לעומתו העיד מר סמרי מטעם טורקזי כי כל עבודה וכל שינוי בה דרשו את אישורו של
7 הקניון (בעמ' 558 בפרוטוקול). גם מר אמיר דונדושנסקי, מנכ"ל א.צ., העיד כי העבודות
8 בגג תואמו עם סמנכ"ל הקניון (עמ' 575 בפרוטוקול).
9 מטופס "נוהל כניסה לעבודה בקניון רמת אביב" ("הנוהל") שהנהיג הקניון עולה כי ניתן
10 היה להתחיל בביצוע העבודות רק לאחר קבלת אישור לתוכניות אדריכלות, בטיחות,
11 מתזים, וגילוי אש, וכן אישור על עריכת ביטוח הקמה וגמר התחייבויות חוזיות (כמפורט
12 בסעיף 1 לנוהל). סעיף 2 לנוהל קבע כי לא יינתן אישור לעבודה בקניון ללא תדרוך מבצע
13 העבודה אצל מנכ"ל הקניון או מנהל האחזקה (או מי שימונה מטעמם). עבודות כדוגמת
14 ריתוך, ניסור בדיסק ועבודה באש גלויה לא תתאפשרנה אלא בנוכחות אדם החתום על
15 טופס "עבודה חמה" באתר העבודות בתיאום מול בקרת או ביטחון הקניון (סעיפים 3-4
16 לנוהל). כלומר שהקניון היה מעורב, וחלש על תחומים שונים בעבודות השיפוץ. הקניון
17 יכול היה לקבל את תוכניות הביצוע, לאשרן, לתדרך את מבצע העבודה, ולעקוב אחר
18 ביצוע העבודות והקבלנים הנכנסים לעבודה באתר. מה התועלת בכל ההוראות והנהלים
19 אם אין הקפדה על קיומם?
20
- 21 למרות חובותיו שבדין, הקניון לא הביא לעדות את ממונה הבטיחות מטעמו, שיכול היה .24
22 לשפוך אור על הליקויים הבטיחותיים בגג המבנה. הטענה שמיקום התקנת צנרת
23 המזגנים לא נקבעה על ידי הקניון, אלא נדרשה מן המיקום, אינה מסירה ממנו אחריות
24 להתריע על ליקויים מבניים או בטיחותיים, גם אם אינו נמנה עם הגורמים המקצועיים
25 שאחראים על העבודות.
26
- 27 אני מקבלת את טענת הקניון כי איש מן הגורמים המעורבים לא התריע בדבר הצורך .25
28 בעיגונים נוספים מעבר לאלו שמצויים על הגג, או טען כי הגג מסוכן (עדותו של סמנכ"ל
29 הקניון בעמ' 392 ובעמ' 361). הדבר אך מעצים את האחריות ליצירת הסיכון, שלא היה
30 בולט לאחרים.
31
- 32 מאחר שהקניון היה מעורב באופן משמעותי באישור העבודות ונתן את האפשרות לעבוד .26
33 במקרקעין שלו, היה עליו להבהיר לבעלי המקצוע עובר לתחילת העבודות על כל
34 הסיכונים או הליקויים הבטיחותיים שיש במקרקעין. היה עליו להבטיח את תקינות גג
35 המבנה ולהסיר סכנות או מפגעים לפני תחילת העבודות.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395-07 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1

2

אחריות המעסיק

3

4 מעסיק חב חובת זהירות מושגית וקונקרטית כלפי עובדו. "במסגרת חובת הזהירות .27

5 המושגית של המעביד כלפי עובדו עליו לדאוג לסביבת עבודה בטוחה, לשיטות עבודה

6 נאותות, לספק חומרים, ציוד וכלי עבודה מתאימים ובטוחים, להדריך את עובדיו,

7 להזהיר מפני הסיכונים הכרוכים בביצוע עבודתם ולפקח על נקיטת אמצעי הזהירות

8 הדרושים" (ע"א 9073/09 אסותא – מרכזים רפואיים בע"מ נ' שרף פסקה 9 (14.6.2011)

9 והאסמכתאות שם).

10 פקודת הבטיחות בעבודה ותקנות הבטיחות בעבודה, תקנות ציוד מגן, ותקנות הדרכת

11 עובדים מבטאות כולן את חובתו של מעסיק למסור לעובדיו מידע עדכני בדבר הסיכונים

12 הקיימים במקום העבודה ולהדריך אותם על מנת שיוכלו להגן על עצמם מפניהם.

13 מעסיק נדרש ליצור סביבת עבודה בטוחה כדי שהעובד לא יהיה נתון בסכנה, גם אם

14 העובד התרשל או הפעיל שיקול דעת מוטעה, וכן להביא בחשבון כי עובד עלול להיות

15 בלתי זהיר במהלך ובלהט העבודה, אף שהזהר מפני הסכנה. לכן מוטלת על המעסיק

16 החובה להזהיר, והחובה לפקח שכללי הזהירות אכן ננקטים (ע"א 662/89 מדינת ישראל

17 נ' קרבון, פ"ד מה(2) 593, 597 (1991)).

18

19 במקרה זה עבודת התקנת המיזוג והנחת התעלות על גג הקניון נמסרה למעסיקה, .28

20 פיורנטינו. פיורנטינו היא חברה להתקנת מזגנים, שהעסיקה בעלי מקצוע מיומנים שעסקו

21 בביצוע התקנות מסוג זה פעמים רבות. המעסיקה הכירה את קבלן המיזוג ועבדה עמו

22 בפרויקטים נוספים (עדות מר פיורנטינו בעמ' 275-276 בפרוטוקול). התובע היה עובד

23 מקצועי ומיומן, אשר עבר הדרכה לעבודה בגובה (אם כי תוקפה פג כ- 3 חודשים לפני

24 מועד התאונה), ועבד אצל המעסיקה כשנתיים וחצי עובר לתאונה.

25

26 ביום האירוע הגיעו למקום מר פיורנטינו, התובע ושני עובדים נוספים (בכלי רכב נפרדים). .29

27 מר פיורנטינו השאיר את העובדים במקום עם ציוד מסוים ונסע להביא ציוד נוסף, ואילו

28 העובדים עלו לגג לתחילת העבודות. התאונה התרחשה כעשרים דקות לאחר שמר

29 פיורנטינו השאיר אותם במקום (עדותו במשטרה, נספח ב' לראיות התובעים).

30 מר פיורנטינו לא חשב שיש צורך להזהיר את עובדיו בקשר לעבודות שהיה עליהם לבצע

31 על הגג, משום שהעבודה היתה במקום בטוח ולא נשקפו סכנות כלשהן (עמ' 280-279

32 בפרוטוקול). מר פיורנטינו עצמו עלה על הגג מספר פעמים, אולם לא סבר שמדובר

33 בעבודה בגובה אשר דורשת הנחיות מיוחדות, ולא חשב שמדובר במקום מסוכן. משום כך

34 גם לא הנחה את עובדיו, ולא הדריך אותם לפני תחילת העבודות. מר פיורנטינו גם לא

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 התריע ולא התנגד לביצוע העבודה על הגג ללא עוגנים מתאימים או אמצעי בטיחות
2 אחרים שיכול היה לבקש ממני שהיה אמון על כלל עבודות השיפוץ (מויש, טורקיז או א.צ.
3 ששכרה את שירותיו).

4 מר גפני העיד במשטרה כי העובדים לא הודרכו ולא קיבלו הנחיות בטיחות ביחס לעבודה
5 או לסכנות היכולות להתרחש (עדותו במשטרה, נספח ב' הנ"ל). מי שנתן את ההוראות
6 לביצוע העבודה היה התובע, אשר שימש כראש צוות (עמ' 319 בפרוטוקול). לפי עדותו של
7 מר גפני העובדים עלו לגג מבלי שחבשו קסדות (עמ' 320 בעדות מר גפני, ועמ' 280 בעדות
8 מר פיורנטינו). ואשר לאספקת סולם – מר פיורנטינו לא זכר אם הוריד סולם מן הרכב
9 לשם ביצוע העבודות (עמ' 310-311 בפרוטוקול).

10 **המסקנה היא שפיורנטינו הפרה את חובת הזהירות שלה כלפי התובע, ולא סיפקה לו**
11 **סביבת עבודה בטוחה שמקיימת את דרישות הדין.**

12

13 **אחריות הקבלן הראשי, מויש**

14

15 30. תקנה 6(א) בתקנות עבודות בניה קובעת כי כאשר הטיל המזמין את ביצוע הבניה על קבלן
16 ראשי, יראו את הקבלן הראשי **כמבצע הבניה** ועליו יוטלו החובות שבתקנות. גם אם
17 העסיק קבלני משנה ייחשב הקבלן הראשי מבצע הבניה, והדבר אינו גורע מאחריותו.
18 המומחים כולם קבעו כי האחריות על נושא הבטיחות בעבודה מוטלת על מנהל העבודה,
19 משום שהוא הגורם בעל ההכשרה העמוקה ביותר בנושא הבטיחות.
20 בענייננו, מויש נשכרה על ידי טורקיז (מזמינת העבודה) לצורך ביצוע עבודות השיפוץ
21 במסעדה, כקבלן הראשי בפרויקט. מויש היא **מבצעת הבניה**, אשר שכרה גם קבלני
22 משנה.

23

24 31. תקנה 2 בתקנות עבודות בניה קובעת כי מבצע הבניה אחראי שהבניה תתבצע "**בהנהלתו**
25 **הישירה והמתמדת של מנהל עבודה שהוא מינהו**", כדי שיפקח, ינהל וישגיח על העבודות
26 כולן. מנהל העבודה אחראי גם על הבטיחות באתר, כולל לקיומן של שיטות עבודה
27 בטוחות, שימוש באמצעי זהירות והדרכת עובדים (ת"א (מרכז) 4828-06-08 **רדאד**
28 **(המנוח) נ' רון** בעמ' 21 (21.1.2010)).

29 כאמור, לא ברור האם מונה מנהל עבודה, אולם אין מחלוקת כי ככל שהיה כזה, הוא לא
30 שהה על הגג בזמן ביצוע העבודות (או לפני תחילתן). מנכ"ל מויש, מר ארז סעד, הודה כי
31 ככל שלא היה במקום, הדבר אינו תקין (עמ' 399 בפרוטוקול). מר סעד אישר שידע
32 שיצטרכו לעבוד על הגג (עמ' 390 בפרוטוקול), אך למרות זאת מנהל העבודה לא ביקר בגג
33 ולא פיקח על העובדים במקום או על שיטות העבודה. לדברי מר סעד מנהל העבודה
34 מטעמים "**פגש את מי שהוא היה צריך לפגוש והוא הנחה את מי שהוא היה צריך**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395-07 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1 להנחות" (עמ' 394 בפרוטוקול). אולם טענה זו לא הוכחה, וכאמור מנהל העבודה לא
2 הובא למתן עדות.
- 3
- 4 32. מומחה הבטיחות מטעם מויש עצמה, מהנדס יודלא, קבע בחוות דעתו שהיה על מויש
5 כקבלן ראשי, למלא אחר ההוראות החוקיות ולבחון את התנאים הבטיחותיים בהתאם
6 לעבודות (עמ' 23 לחוות דעתו). היה עליו לבדוק את סביבת העבודה ולאחר את הסיכונים
7 שבה, ולמנות מנהל עבודה. עוד בחוות הדעת הוא מציין כי היה עליו לבחון את הכישורים
8 וההסמכות הנדרשים מקבלני המשנה ועובדיהם, אולם הדברים לא נעשו. מויש לא מינתה
9 ממונה בטיחות מטעמה. תפקידו של ממונה בטיחות היה, בין היתר, להתאים את הגג
10 לאופי העבודה שעתידה להתבצע עליו, ובמידת הצורך להציב עוגנים נוספים במקום
11 הנדרש.
- 12 33. התברר כי איש מן הגורמים האחראים לא בדק את המתחם על גג הקניון ולא וידא שהוא
13 מתאים להנחת תעלות למזגנים. איש לא סבר, בזמן אמת, כי יש צורך בעוגנים נוספים על
14 הגג או כי יש פגם במיקום העוגנים הקיימים. איש מבעלי המקצוע שהיו אמונים על
15 הבטיחות במקום לא בדק את המקום, ולא חשב כיצד על העובדים לעלות לגג ואלו
16 אמצעי זהירות רצוי לספק להם כדי לאיין את הסיכונים הבטיחותיים.
- 17
- 18 34. המעסיקה או מי מעובדיה לא עברו הדרכות בטיחות כלליות או ספציפיות למתחם תחנת
19 העבודה שבו בוצעה התקנת המזגנים על ידי מנהל העבודה, לא צוינה חובת חבישת
20 קסדה, לבישת בגדי עבודה, עבודה עם סולם וכיוצא ב'.
21
- 22 35. מויש לא יצאה ידי חובתה בטענה שלפיה על הקניון לוודא את קיומו של מנהל עבודה
23 במקום. גם מומחה הבטיחות מטעם מויש, מהנדס יודלא, הודה כי מדובר בעמדתו
24 האישית, שאינה מעוגנת בתקנות (עמ' 525 בפרוטוקול).
25
- 26 **אחריות טורקזי, מזמינת העבודה**
- 27
- 28 36. על פי הסכם השכירות שבין הקניון לבין טורקזי מיום 26.1.2012 נטלה על עצמה טורקזי
29 את האחריות המלאה לנהל את עבודות השיפוץ. עבודות ההתקנה הוזמנו על ידי טורקזי
30 והיה עליה לנהל את הפרויקט כולו, לרבות בחירת הקבלנים המבצעים. טורקזי התקשרה
31 בהסכם עם הקבלן הראשי (מויש), שהיה אמון על ביצוע כל העבודות במתחם, וכן
32 התקשרה עם קבלן משנה (א.צ.), שבתורו התקשר עם המעסיקה.
33 בתוך כך קבע הקניון מגבלות שונות בנושא התאמת עיצוב בית הקפה מבחינה חזותית,
34 והיה מעורב באופן משמעותי באישור העבודות על פי מפרטים ותוכניות שהועברו אליו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 מר פדידה (מטעם הקניון) ציין בחוות דעתו כי טורקיז היא שהחליטה על מיקום צנרת
2 המיזוג על הגג. אלא שאין מדובר בבחירה, כיוון שמתקני המיזוג של כל החנויות בקניון
3 מצויים במתחם המזגנים. עוד טען מר פדידה כי הקניון לא היה מעורב בבחירת הקבלנים
4 המבצעים.

5

6 כאמור לעיל בעניין "אחריותו של הקבלן הראשי", האחריות לבצע את הוראות הבטיחות .37
7 וליישמן מוטלת על "מבצע הבניה" (המזמין או הקבלן הראשי או המבצע את העבודה
8 כולה או חלקה באמצעות עובדיו או באמצעות קבלנים שעובדים עבורו). כאשר מזמין
9 העבודה מטיל את ביצוע העבודה על קבלן ראשי יראו את הקבלן הראשי "מבצע הבניה"
10 שחב בקיומן של הוראות הבטיחות. גם אם מינה קבלני משנה תחתיו, אין הדבר גורע
11 מאחריותו, והוא ממשיך להיות "מבצע הבניה". בכך מתקיימות שתי תכליות: הראשונה
12 – גורם אחד יהיה אחראי למילוי כל הוראות הבטיחות (בעיקר במקום שבו פועלים מספר
13 גורמים), והשניה – ניתן יהיה להיפרע מאותו גורם ככל שנגרם נזק מהפרת הוראות
14 הבטיחות (ע"א 1062/15 והבי נ' נזאל פסקה 10 (10.5.2016)). אוסיף כי הקבלן הראשי
15 כמובן מקצועי יותר מן המזמין, ועל כן גם מבחינה מהותית ראוי להטיל עליו את
16 האחריות.

17

18 לאור האמור סבורני שאין להטיל אחריות על טורקיז. לא ניתן לצפות ממזמינת העבודה .38
19 שתהיה מעורה בפרטים באופן של מתן הנחיות ספציפיות לביצועה של כל עבודה. לשם כך
20 שכרה את שירותיו של מויש, הקבלן הראשי, ובהיעדר טענה אחרת, אין לדרוש שתפקח
21 על עבודתו.

22

23 אחריות א.צ., קבלן המשנה

24

25 א.צ. היא קבלן המשנה, ומי שדאגה לאספקת ציוד המיזוג. היא התקשרה עם פיורנטינו .39
26 לביצוע עבודות המיזוג על גג המבנה. לדבריה, נתנה הנחיות לפיורנטינו, אולם היו אלה
27 הנחיות ביחס לציוד עצמו ולא הנחיות כלליות בקשר לעבודות (סעיף 41 לסיכומיה). גם
28 מר פיורנטינו השיב בחקירתו כי לא קיבל הנחיות עבודה מא.צ. (עמ' 281 בפרוטוקול).
29 א.צ. טענה כי נציג מטעמה נכח על הגג כמה פעמים לפני תחילת ביצוע העבודות, לרבות
30 בשלב קבלת ההחלטה בדבר מיקום המזגנים (החלטה שהיו שותפים לה נציג הקניון
31 (אזולאי) ומנהל העבודה מטעם מויש). לאחר מכן העביר נציגה של א.צ. את ביצוע
32 העבודה לפיורנטינו, תוך מתן הנחיות היכן להציב את ציוד המיזוג והיכן להתקין אותו
33 ואת הצנרת.

34

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 כאמור, בנוכחות הקבלן הראשי האחריות לפיקוח מוטלת עליו. עם זאת, א.צ. היתה
2 הגורם המקצועי הראשי להצבת הצנרת, שהיא עיקר עבודתו של התובע. ככזו היה עליה
3 להבטיח מקום עבודה בטוח באתר. גם אם עיקר תפקידה התרכז באספקת המזגנים
4 והציוד הנלווה, ובהתקשרות מול המעסיקה (קבלן הביצוע), להעברת ביצוע עבודות
5 ההתקנה והנחת התעלות שסיפקה – היא הכירה את השטח, וככל שהיה בו סיכון, היה
6 עליה לדאוג לגילוייו.

7
8 41. מר דונדושנסקי (מנכ"ל א.צ.), אישר כי לא בדק אם פיורנטינו החזיקה באישור לעבוד
9 במקום, או אם עובדיה עברו קורסים לעבודה בגובה (עמ' 571, 595 בפרוטוקול). לדברי
10 שני הצדדים היתה זו אחת מהתקשרויות רבות ביניהם, ולכן אניח שא.צ. הסיקה כי
11 לנתבעת האישורים הנדרשים לביצוע העבודה (גם אם לא שאלה זאת מפורשות), לרבות
12 המסקנה שלפיה עובדיה המקצועיים של פיורנטינו עברו את ההדרכות הנדרשות על פי
13 דין.

14
15
16

אשם תורם

17
18
19 42. המעסיק הוא בעל השליטה על אמצעי הייצור, וצריכה להיות לו היכולת לדאוג לקיומם
20 של שיטות עבודה ותנאי עבודה נאותים, לרבות באמצעות הדרכות שיהא בהן כדי למנוע
21 נזק לעובדיו. משהוכחה אחריותו של מעסיק לאירוע, נקבעה גישה מקלה להתנהגותו של
22 העובד, גם אם התרשל במהלך עבודתו (**פרשת קרבון** בעמ' 598). הודגש לא אחת, כי
23 העובד המסור ירצה לבצע את מלאכתו כשורה, ולעיתים התנאים אינם מאפשרים לו
24 לשקול את הסיכון לעומת הצורך שבביצוע העבודה (ע"א 8133/03 **יצחק נ' לוטם שיווק**
25 **בע"מ**, פ"ד נט(3) 66, 81 (2004); ע"א 7/65 **המוסד לביטוח לאומי נ' שירותי נמל**
26 **מאוחדים בע"מ** פ"ד יט(3) 205, 211-212 (1965)). אשם תורם יוטל על העובד כאשר אשמו
27 בולט וברור (ע"א 1815/09 **סופריוור כבלים בע"מ נ' אלבז** (27.12.10)).

28
29 43. התובע עמד בראש צוות העובדים שעבד מטעם המעסיקה באותו יום על הגג. הוא היה
30 בעל ניסיון וותק בעבודות מסוג זה. היה עליו לגלות אחריות ולהפעיל שיקול דעת בעליה
31 לגג, ואף לדאוג לציוד מגן מתאים עבורו ועבור יתר העובדים. כך למשל היה עליו לעלות
32 לגג כשהוא חובש קסדה, ונעזר בסולם לטיפוס, משהבחין כי העבודה היא בגובה ואין דרך
33 לטפס למעלה מבלי להשתמש בציוד המותקן במקום.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 ככל שראה כי העבודה מסוכנת ובגובה ודורשת אמצעים מיוחדים, היה עליו גם לדאוג
2 לפנות למעסיקה או לממוני העבודה במקום כדי לבקש להשתמש בעוגנים, או להתקין
3 חדשים, לפי הנדרש לביצוע העבודה.
4 על אף האמור ראוי להשוות את דרישות האחריות מכל אחד מן הנתבעים עם זו הנדרשת
5 מהתובע. ככל שמנהל עבודה, הבעלים במקום, והמעסיקה – כולם לא ראו את הסיכון
6 שבתחנת העבודה, ברי שהציפייה מן התובע צריכה להיות בהתאם.

סיכום שאלת האחריות

8
9
10 44. בשים לב לכל האמור, החלטתי להטיל את מירב האחריות על יוצר הסיכון העיקרי, שהיה
11 בידיו למנוע אותן, הקניון, ואני מטילה עליו אחריות בשיעור של 60%. מויש, הקבלן
12 הראשי ישא באחריות בשיעור של 20%. פיורנטינו, המעסיקה - 10%, א.צ., קבלן המיזוג -
13 5%. התובע ישא באשרם תורם בשיעור של 5%. טורקיז, מזמינת העבודה, פטורה
14 מאחריות לארוע התאונה.

כיסוי ביטוחי

חבותו של הקניון

15
16
17
18
19
20
21 45. ביום 26.1.2012 נחתם חוזה שכירות בין הקניון לבין טורקיז (מזמינת העבודה). חוזה
22 השכירות כלל את עבודות השיפוץ שביקשה טורקיז לערוך בנכס המושכר. טורקיז ערכה
23 ביטוח עבודות קבלניות באמצעות צד ג' הכשרה חברה לביטוח בע"מ, והציגה אותו לקניון
24 (אישור קיום ביטוחים מיום 15.2.2014).

25
26 46. בחוזה התחייבה טורקיז לבטח את חבותה, חבותם של הקבלנים, קבלני המשנה והקניון
27 בגין פגיעה או נזק שייגרמו לגופו או לרכושו של אדם. הכיסוי הותנה בכך שהפגיעה
28 הגופנית נגרמה תוך כדי ועקב העסקתם של המועסקים בביצוע העבודות.
29 כך צוין בנוסח "אישור ביטוח עבודות השוכר" (נספח ט 1 לפוליסה):

30 "אנו מאשרים בזאת כי החל מיום 6.2.14 ועד ליום 30.6.14... וכן במשך
31 תקופת תחזוקה מורחבת של 12 חודשים... ערכה חברתנו ביטוח עבודות
32 קבלניות... על שם השוכר, קבלנים וקבלני משנה (מכל דרגה) וכן על שם
33 המשכירה וחברת הניהול, המבטח את העבודות המבוצעות על ידי השוכר
34 ו/או מטעמו...

35 2. פרק 2 - ביטוח אחריות כלפי צד שלישי בגין חבות הנובעת מהעבודות
36 בגובל אחריות כמפורט להלן...

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1 3. פרק 3 - ביטוח אחריות מעבידים המבטח חבות כלפי מי מהמועסקים
2 בביצוע העבודות על פי פקודת הנזיקין (נוסח חדש)... בגין פגיעה גופנית או
3 מחלה מקצועית העלולה להיגרם למי מהם תוך כדי ועקב העסקתם כאמור,
4 בגבול אחריות של \$ 5,000,000 לתובע, לארוע, ובמצטבר על פי הפוליסה.
5 ביטוח זה אינו כולל כל הגבלה בדבר עבדות בגובה ובעומק, שעות עבודה,
6 פתיונות ורעלים, קבלני, קבלני משנה ועובדיהם...
7 הפוליסה דלעיל קודמת לכל ביטוח אשר נערך על-ידי המשכירה ו/או על-ידי
8 חברת הניהול ואנו מוותרים על כל טענה ו/או דרישה בדבר שיתוף ביטוחי
9 המשכירה ו/או ביטוחי חברת הניהול" (נ/10, ההדגשות שלי – א"ש).
10
11 47. טורקיז טענה כי הקניון אמנם מבטח באמצעות הפוליסה אולם בפוליסה נכתב מפורשות
12 כי הביטוח כלפי צד שלישי הוא רק בגין חבות הנובעת מן העבודות. לטענתה, הביטוח לא
13 הורחב לכסות כל חבות של הקניון כלפי צד שלישי, אלא רק כזו שנובעת מעבודות
14 השיפוץ. המפגע הבטיחותי שבעטיו נפל התובע מגג הקניון אינו קשור לעבודות השיפוץ,
15 הוא נוצר הרבה לפניו ולא נבע מהן. הקניון אחראי בנזיקין כבעל מקרקעין בגין ליקויים
16 שבטחו, ואלו אינם מכוסים בפוליסה של הכשרה.
17 הקניון טען כי נוסח אישור קיום הביטוחים ברור, התובע לקח חלק בעבודות הפרויקט על
18 גג הקניון, והנזק נגרם תוך כדי ועקב עבודתו שם. אלמלא עסק התובע בביצוע העבודות
19 לא היה נמצא במקום, והתאונה לא היתה מתרחשת. הקניון הוסיף כי קיימת לו קדימות
20 ביחסי הביטוח בין הפוליסות שביטחו את הסיכון.
21
22 48. אני סבורה כי הביטוח של הכשרה כולל את חבות הקניון כלפי התובע: התובע עבד
23 במקום, במסגרת עבודות השיפוץ שנעשו במושכר. על גג הקניון היה ליקוי בטיחותי, והיה
24 על הקניון או על מי מטעמו להתריע עליו לגורמים המעורבים בעבודות הבנייה במקום או
25 לטפל בו.
26 הגם שהליקוי ארב לכל מבקר בקניון שעלול היה לעלות על גגון הפח, התובע היה על הגגון
27 רק לצורך ביצוע העבודה שהוזמן לבצע. משום כך יש לדחות את טענת טורקיז שלפיה
28 החבות של הקניון אינה נובעת מעבודות השיפוץ.
29
30 49. באישור קיום הביטוחים, שנחתם גם על ידי הכשרה, נקבע מפורשות כי הפוליסה שערכה
31 טורקיז קודמת לכל פוליסה אחרת שתוצא על ידי הקניון. טענת טורקיז בעניין זה, כי לא
32 הוצג תחשיב כלכלי או טעם הגיוני לסטות מההסדר הקבוע בסעיף 59(ד) בחוק חוזה
33 הביטוח, תשמ"א-1981, דינה דחייה. במסגרת הרחבת הפוליסה לקבלנים כללה טורקיז
34 גם את הקניון וציינה את סעיף הקדימות בצורה מפורשת, וזוהי התחייבות חוזית שאין
35 סיבה לפטור את טורקיז או את הכשרה הימנה.
36 טורקיז טענה בסיכומים כי מדובר בתניה מקפחת בחוזה אחיד, שדינה בטלות. הקניון
37 השיב כי טענה כזו לא הועלתה בכתבי הטענות, ומדובר בהרחבת חזית. אין מקום לבחון

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395-07 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 את הטענה לפני ולפנים, משום שלא הונחה ראיה להוכחת הקיפוח. תניה מסוג זה
2 (קדימות בביטוח), כשלעצמה, אינה מקימה חזקת קיפוח.
3 לאור האמור אני קובעת כי חבותו של הקניון לארוע התאונה מכוסה בפוליסה של
4 הכשרה שהוצאה לטורקזי.
5

חבות פיורנטינו

6
7
8 50. הפוליסה שהוציאה הכשרה כוללת קבלני משנה בכל דרגה שהיא, בהם פיורנטינו. לכן אין
9 מחלוקת עתה כי גם חבותה של המעסיקה מכוסה בפוליסה. בסיכומי הכשרה היא
10 קיבלה על עצמה את חבותה של פיורנטינו (סיפא בסעיף 15). למרות האמור טענה
11 לאחריות של פיורנטינו (בסעיפים 28 – 38 בסיכומים).
12 בתחילה היתה פיורנטינו מיוצגת בנפרד, וסברה שאין פוליסת ביטוח שמכסה את
13 פעילותה. פיורנטינו טענה כי הכשרה צריכה היתה להודיע לה שהיא מייצגת אותה לצרכי
14 תביעה זו, ובכך לחסוך לה את החשש שמא אינה מבוטחת, וכמובן לחסוך את שכר טרחת
15 בא כוחה. במקום זאת, הכשרה הסתירה מהמעסיקה את הפוליסה ולא כיבדה את
16 החלטות בית המשפט לגילוי הפוליסה. בשל התעלמותה הבוטה של הכשרה ממתן כיסוי
17 ביטוחי ולאור ההוצאות שנאלצה לשאת בהן, לרבות שכ"ט עו"ד מטעמה, עתרה להטיל
18 על הכשרה הוצאות לדוגמה.
19 הכשרה טענה כי לאחר שפיורנטינו העבירה בחודש דצמבר 2018 את התצהיר המפרט
20 כיצד התקשרה עם א.צ., היא אישרה את הכיסוי הביטוחי, ועדכנה את בא כוחה של
21 פיורנטינו. כלומר שהודעתה נמסרה לפיורנטינו סמוך לפני תחילת ההוכחות (6.1.2019).
22 אמנם בשלב ההוכחות כבר היתה פיורנטינו מיוצגת על ידי הכשרה, אך ברי כי הדבר אינו
23 מבטל את הצורך המוקדם להיוועץ בעורך דין, ולשלם לבא כוחה. למעשה אין מחלוקת,
24 וגם הכשרה אינה טוענת אחרת, כי פיורנטינו מכוסה בפוליסה שהוציאה. אם כך, מדוע
25 נדרשו שנים עד שאישרה זאת? הכשרה לא הבהירה נושא זה.
26 לטענת פיורנטינו היא נדרשה להשתתף בשכרם של מומחי ההגנה.
27 אשר לשכר הטרחה: בסיכומים נטען כי סוכם שפיורנטינו תשלם לבא כוחה סכום של
28 140,000 ₪ בצירוף מע"מ. לא הוצגה ראיה לאשש דרישה זו. בהתחשב בתוחלת הנזק,
29 ובכך שהיה צורך בהתייצבות ב"כ פיורנטינו לאורך תקופה ארוכה מאוד - אני קובעת
30 לב"כ פיורנטינו סכום של 117,000 ₪ נוסף על הוצאות המומחים.
31

הודעה לצד שלישי נגד כלל חברה לביטוח בע"מ ("כלל")

32
33
34 51. הכשרה שלחה הודעה לצד שלישי נגד כלל, שביטחה לטענתה את הקניון ואת מויש. כפי
35 שכבר נאמר לעיל, לנוכח מסמך קדימות הביטוח שעליו חתמה טורקזי, הביטוח בהכשרה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 קודם לביטוח בכלל, שאינה חבה מכח הפוליסה של הקניון, ודין ההודעה נגדה להידחות,
2 תוך חיוב בהוצאות ההתגוננות מפני הודעת צד ג'.
3 כאמור, בהודעה לצד שלישי שהגישה הכשרה, נטען שכלל ביטחה את מויש. לא הוצגה
4 פוליסה כזו. במסמכי א.צ. מצויה פוליסה שחברת הביטוח לא נזכרת בה, שביטחה את
5 מויש, באמצעות שדמה סוכנות לביטוח בע"מ. כך או אחרת, בסיכומי הכשרה נאמר
6 מפורשות שהיא נושאת בחבות מויש. על כן אין סיבה להוסיף ולדון בטענה זו שהכשרה
7 העלתה בהודעה לצד שלישי נגד כלל.
8

הודעה לצד שלישי נגד הפניקס חברה לביטוח בע"מ ("הפניקס")

9
10
11 52. הכשרה טענה כי א.צ. מכוסה בפוליסת ביטוח שערכה בעצמה באמצעות הפניקס, על שם
12 חברת אקלים ליין בע"מ (נ/9). הפרק הרלוונטי בפוליסה, ביטוח צד שלישי, הורחב לכלול
13 גם חבות בגין עבודות בחצרי לקוחות. לחלופין, טענה הכשרה לכפל ביטוח, שיחושב לפי
14 עקרונות כפל הביטוח ועל פי גבולות האחריות ביחס של 33:67 (גבולות האחריות לפי
15 הפוליסה הם בסכום של 6,168,524 ₪).
16 א.צ. לא חלקה על שיעור ההשתתפות של הכשרה בחבותה לאור כפל הביטוח.
17

18 53. חבותה של א.צ. קבלן משנה כלפי התובע מכוסה בשתי פוליסות, כלומר שלפנינו מצב של
19 כפל ביטוח, ויחס ההשתתפות שבין המבטחות יהיה על פי היחס שבין סכומי הביטוח
20 (ע"א 5464/00 פרץ ג.ג. מהנדסים בע"מ נ' קינן פ"ד נז(4) 481, 494 (2002)).
21 גבולות האחריות בפוליסה של הפניקס הם בגובה של 6,168,524 ₪, ואילו גבולות
22 האחריות בפוליסה של הכשרה הם בגובה של 3,000,000 ₪. לכן, חבותה של א.צ. תכוסה
23 על ידי הכשרה בשיעור של 33% ועל ידי הפניקס בשיעור של 67% על הפניקס.
24

נזקי התובע

25
26
27 54. מאז התאונה ובעקבותיה התובע סובל מפגיעה קשה, שמתבטאת ביכולות הקוגניטיביות,
28 הפיזיות, התקשורתיות והתפקודיות. התובע איבד את כושר ההשתכרות בעיסוק
29 כלשהוא, ואת יכולתו לתרום למשק הבית בצורה כלשהיא. התובע היה מאושפז מאז
30 התאונה, 30.4.2014, בב"ח שיבא ובב"ח לוינשטיין עד 16.3.2016. מאז שב לביתו אושפז
31 עוד פעמיים.
32

נכות רפואית

33
34

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 התובעים הציגו חוות הדעת של ד"ר אריה קוריזקי, מומחה בתחום הנירולוגיה, אשר
2 בדק את התובע ביום 2.4.2015, במהלך אשפוזו בבית לוינשטיין.
3 בחוות הדעת ציין כי התובע ב"מצב הכרה מינימאלי"; ללא שינוי יסודי במצבו; מגיב
4 לכאב בהתכווצות; מפנה מבט לקריאת שמו; רוב הזמן ראשו מוטה לימין; ללא תנועות
5 ב-4 הגפיים; אינו שולט בסוגרים ונזקק לקטטר קבוע; ניזון דרך פג קיבתי.
6 ד"ר קוריזקי קבע את נכותו של התובע ל-100% ומצבו סיעודי מלא. מאחר שהוא שוכב
7 ללא תנועה הוא נזקק לטיפול סיעודי בכל שעות היממה. הטיפול כולל, בין היתר, האכלה
8 דרך פג, כיוח ודאגה לנשימה, שינויי תנוחה, השגחה על הפרשת השתן דרך קטטר, וכל
9 הפעולות הדרושות לשמירה על החיים. הוא הוסיף כי מצבו קבוע משום שאינו מסוגל
10 לשום פעולה עצמית לאחר שחלפה שנה מאז התאונה. עם שחרורו לטיפול ביתי יזקק
11 התובע ל-2 מטפלים קבועים לפחות, למיטה מיוחדת למניעת פצעי לחץ, לביקור אחות
12 מיומנת לבדיקת הטיפול הסיעודי כפעמיים בשבוע, לטיפול פיזיותרפי נשימתי, ולטיפול
13 למניעת שינויים קבועים במפרקים, לפחות פעמיים בשבוע. התובע יזקק גם לתרופות,
14 לביקור רופא לפי הצורך, לציוד מתכלה ולרכב מתאים.

15
16 הנתבעים הגישו חוות דעת נירולוגית של פרופ' נתן מ. בורנשטיין אשר בדק את התובע
17 וקבע כי חל שיפור מסוים במצבו מאז שנבדק על ידי ד"ר קוריזקי, בעיקר בכל הנוגע
18 ליכולת ההבנה השפתית. עם זאת, לאור שיתוק מלא בצד שמאל, חולשה ניכרת מימין
19 והרעות קוגניטיביות ושפתיות, העמיד גם הוא את הנכות על 100%.
20 למרות דרישתה של ב"כ התובעים לזמן את המומחה לעדות, הוא לא התייצב (עמ' 402
21 לפרוטוקול). מניעת הזכות לחקירת המומחה מאיינת את חוות הדעת ולא יינתן לה משקל
22 בפסק דין זה.

23
24 **לאור האמור, נכותו הרפואית של התובע היא בשיעור של 100%.**

נכות תפקודית

25
26
27
28 57. מטעם התובעים הוגשה חוות הדעת של פרופ' גבריאל זייליג, מומחה לרפואה שיקומית,
29 שתיאר את מצבו של התובע כך: "חל שיפור במצבו... מלבד אשפוז בן 5 ימים באוגוסט
30 2016 בשל דלקת... לא היה צורך באשפוזים, לא נצפו פרכוסים ולא סבל מזיהומים".
31 בבדיקתו היה בהכרה מלאה, רואה, מבטו מוטה לימין, משתף פעולה, מבין ומבצע
32 הוראות פשוטות באופן איטי מאוד, בליעה תקינה ודיבור חלש. פרופ' זייליג קבע כי
33 התובע תלוי בזולת באופן מוחלט בכל תפקודיו היום-יומיים כל שעות היממה, בפעולות
34 משק הבית הקלות, בכל הפעילויות מחוץ לביתו ובניידות וכן כי איבד כל יכולת להשתכר.
35 צרכיו השיקומיים של התובע לפי חוות הדעת הם כדלקמן:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1 א. דירה בבית צמוד קרקע או בבית דירות עם מעלית רחבה במידה מספקת לכניסת
- 2 וליציאת כיסא גלגלים. כל חדרי הדירה צריכים להיות מותאמים למצבו, והדירה
- 3 צריכה להיות ממוזגת.
- 4 ב. ניידות באמצעות רכב מסוג "וואן" מרווח וממוזג, וליווי לנסיעותיו.
- 5 ג. כיסא גלגלים אישי, קל משקל ומאובזר. את הכיסא יש להחליף אחת ל- 5 שנים. לפי
- 6 המלצת מטפליו, וככל שיחול שיפור נוסף במצבו הקוגניטיבי, יזדקק לכיסא גלגלים
- 7 ממונע מותאם.
- 8 ד. כרית למניעת פצעי לחץ. החלפה אחת ל- 3 שנים + כרית רזרבית.
- 9 ה. כיסא שירותים ומתקן עמידה.
- 10 ו. ככל שיימצא כשיר מבחינה קוגניטיבית, יזדקק למערכת לתקשורת חלופית ולמכשור
- 11 להפעלה קוגניטיבית של הסביבה.
- 12 ז. מנוף, לסיוע למטפלים במעברים.
- 13 ח. מכונת כביסה ומייבש, בשל חוסר שליטה על הסוגרים. יש להביא בחשבון בלאי קצר
- 14 בשל שימוש רב באביזרים אלו, ומלאי בגדי החלפה.
- 15 ט. מיטה ברוחב 160 ס"מ, עם מזרן בלתי חדיר למים המפחית את הסיכוי לפצעי לחץ.
- 16 לרבות אפשרות להגבהה ולהורדה בצורה חשמלית ואפשרות להרמת הראש.
- 17 י. מעקב שיקומי אחת ל- 6 חודשים. מעקב קבוע של רופאים נוספים אחת ל- 6 חודשים
- 18 (כמפורט בחוות הדעת). ככל שיהיו סיבוכים ייתכן כי יזדקק לבדיקות רפואיות,
- 19 אשפוזים חוזרים, חסימות עצב- שריר, השתלת משאבת בקלוסל (להרפיית שרירים),
- 20 הזרקות לשלפוחית השתן להרחבה, ועוד. טיפולי שיניים בקליניקות מיוחדות
- 21 לאנשים במצבו.
- 22 יא. מימון לכל הטיפולים והאביזרים שאינם בסל הבריאות.
- 23 יב. המשך הטיפולים שקיבל התובע עד כה, לרבות הדרכה ותרגול בשימוש בציוד
- 24 לתקשורת וכתובה ותמיכה נפשית. הגדלת תדירות הטיפול בתקשורת לפעמיים
- 25 בשבוע, והגברת הטיפול הקוגניטיבי במסגרת ריפוי בעיסוק, לפעמיים בשבוע למשך
- 26 שנה נוספת. לפי קביעת המטפלים גם אשתו וילדיו זכאים ליעוץ ולתמיכה נפשית.
- 27 יג. טיפול תרופתי, נפשי, נוגדי טונוס שריר גבוה, נוגדי כאבים, סדים וכו'.
- 28 יד. עזרה בכל שעות היממה.
- 29 טו. אפוטרופוס קבוע.
- 30
- 31 58. הנתבעים טענו כי יש לבחון את יכולותיו של התובע, ולא רק את נכותו הרפואית, לצורך
- 32 קביעת הנכות התפקודית. בתוך כך יש להביא בחשבון גם את טענותיה של התובעת עצמה
- 33 ביחס למצבו של התובע כיום.
- 34 בחוות דעת של ד"ר ראובן לנגר, מומחה שיקומי, שהגישו הנתבעים נקבע כי התובע סובל
- 35 משיתוק כמעט מלא בכל ארבע הגפיים, עם מעט תנועות ביד ימין אשר מאפשרות תפקוד

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1 מינימאלי בלבד. נוסף על כך קיימת פגיעה קוגניטיבית, תקשורתית, התכווצויות והפרעה
2 בסוגרים.
- 3 המומחה קבע כי תוחלת חייו של התובע קוצרה עקב התאונה ותוצאותיה: לפי הטבלה
4 שצירף תוחלת החיים של גבר במצבו של התובע היא בין 10 שנים לבין 13 שנים נוספות,
5 מיום תחילת הנכות, שאותה קבע בגיל 50.
- 6 ד"ר לנגר קבע גם הוא כי התובע יזקק למעקב אצל רופא משפחה שיפנה אותו לטיפולים
7 שונים; הוא יזקק לאינהלציות, ולמעקב במחלקה המטפלת בדרכי נשימה; יזקק
8 לטיפולים פיזיקאליים פעמיים בשבוע על ידי פיזיותרפיסט, טיפולי הידרותרפיה, טיפול
9 לריפוי בעיסוק ותקשורת – כולם ניתנים על ידי קופת החולים, לרבות אביזרים, סיעוד
10 ודיר.
- 11 לדבריו, הטיפולים שהתובע ממשיך לקבל אינם מקדמים אותו עוד, אולם הם נחוצים כדי
12 לשמר את הקיים. ביחס לתעסוקה המליץ ד"ר לנגר לפנות למועדון נכים שאליו יוכל
13 התובע להגיע באמצעות הסעה מטעם העירייה ועל חשבונה. ד"ר לנגר ציין כי התובע נזקק
14 לסיוע בניידות לכל מטרה; כי הוא נזקק למגורים בקומת קרקע או למגורים עם מעלית
15 נגישים לכיסא גלגלים, לחניית הרכב ולרחוב; וכי הוא נזקק למקלחת מותאמת לשיבה
16 על כיסא רחצה באמצעות מטפל. התובע זקוק גם לעזרה בפעולות היום-יום, בניהול משק
17 הבית, ונזקק להשגחה 24 שעות על ידי עובד זר.
- 18
- 19 59. כעולה מחוות הדעת, התובע משותק ב- 4 גפיים, מתנייד בכיסא גלגלים, ומטופל על ידי
20 עובד זר במשך כל שעות היממה. הוא זקוק לסיעוד מלא, אינו מסוגל לבצע בעצמו את כל
21 הפעולות היום-יומיות (אכילה והזנה, רחצה, לבוש והחלפה), אינו מסוגל להתנייד בעצמו
22 ואינו שולט בסוגרים. לתובע נכות קוגניטיבית קשה. אמנם הוא מבצע הוראות ותרגילים
23 פשוטים בתגובה לטיפולים שעובר או בהכוונה ודרבון אינטנסיביים, אולם אין באלו כדי
24 להפחית משיעור נכותו התפקודית.
- 25
- 26 **לאור כל האמור נכותו התפקודית של התובע נאמדת גם היא ב- 100%.**
- 27
- 28 **קיצור תוחלת החיים**
- 29
- 30 60. קיים קושי משמעותי בקביעת תוחלת החיים הצפויה לכל אדם. איננו נביאים ולא בני
31 נביאים, והיכולת לצפות את העתיד מאיתנו והלאה. עם זאת, לצורך חישוב הנזק, יש
32 חשיבות לקביעת עובדה עתידית זו. מובן שכולנו מאחלים לתובע ולרעייתו המסורה
33 אריכות חיים ובריאות טובה, ואין בהידרשות לנושא זה אלא משום הצבת קווי מתאר
34 לאופן חישוב הנזק (ע"א 10842/02 ביטוח חקלאי-אגודה שיתופית מרכזית בע"מ נ'
35 פלונית, סעיף 5 (20.9.2006)).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1
2 61. הנתבעים טענו לקיצור בתוחלת החיים כקביעת ד"ר לנגר, בין 10 לבין 13 שנים מגיל 50.
3 התובעים טענו כי בשים לב לטיפול שהתובע מקבל, לשיפור המתמשך במצבו הרפואי,
4 ולמשך הזמן שחלף מאז הפגיעה - תוחלת החיים שלו תתקצר בשל נכותו בשיעור
5 מינימאלי, אם בכלל. ד"ר לנגר הסכים בחקירתו כי יש השפעה לטיב הטיפול שניתן לנכה,
6 ושטיפול זמין ומיידי יכול לשפר את תוחלת החיים (עמ' 263-265 לפרוטוקול). בתשובה
7 לשאלת ב"כ התובעים הוא השיב כי על אף שהתובע נפגע בגיל 44, הוא חישב את יום
8 תחילת הנכות מגיל 50, ולמעשה "נתן לו צ'ופר" (עמ' 266-267 לפרוטוקול).
9 מומחה התובעים, ד"ר זייליג, לא התייחס בחוות הדעת לקיצור הצפוי בתוחלת החיים,
10 הבהיר בחקירתו כי לא נשאל על כך. והשיב בחקירה "ברור שיש קיצור" (עמ' 211
11 לפרוטוקול). ד"ר זייליג סבר כי בשנים הראשונות הקיצור בתוחלת החיים נובע
12 מסיבוכים נלווים לפגיעה המוחית, בעוד שלאחר מספר שנים קיצור תוחלת החיים הוא
13 בשל מצבים רפואיים שכיחים אצל כלל האוכלוסייה (עמ' 206 לפרוטוקול).
14
15 62. מדברי המומחים עולה כי לא נערך בישראל מחקר עומק על אודות תוחלת החיים של
16 נפגעי ראש. ד"ר לנגר ציין בחקירתו כי פרופ' גרוסווסר ערך מחקר ביחס לנושא, אשר
17 פורסם במאמר בשנת 2017, אלא שלדעת ד"ר לנגר מחקר זה אינו רלוונטי משום שבדק
18 מעט מקרים של נפגעים קשים, שרובם מתחת לגיל 35 במועד התאונה (עמ' 264
19 בפרוטוקול).
20 ד"ר לנגר הפנה למאמר של ברוקס- שבל ואח' שהוא חלק מתוך ספר לימוד נפוץ של פרופ'
21 זסלר, הדן בשיקומם של נפגעי ראש. לדבריו, מדובר בספרות שהיא מחקר מקובל משנת
22 2015 שפורסם על ידי שני מרכזים עיקריים בקולורדו ובקליפורניה. הטבלה שהוא נסמך
23 עליה היא סיכום מחקר שנעשה על קבוצת נפגעים בשנים 1988 - 2010 (עמ' 270-271
24 לפרוטוקול, נ/49). גברים נפגעי ראש קשים בגילו של התובע (שאינם הולכים והאכלתם
25 נעשית על ידי אחרים או כאלו שאוכלים באופן עצמאי) חיים בממוצע כ- 15 שנים ממועד
26 התאונה (בהנחה כי היה בן 50 במועד התאונה).
27
28 63. מחד גיסא קשה לקבל מסקנות ממחקרים שנעשו בארה"ב. האוכלוסייה שונה, דרכי
29 הטיפול שונות, וכך גם ביטוח הבריאות, זמינות הטיפולים וכו'. מאידך גיסא התובעים לא
30 הציגו חוות דעת נגדית בנושא זה ולא סתרו באמצעות ספרות או מאמרים אחרים את
31 המאמר שעליו הסתמך ד"ר לנגר.
32 התובע נפגע בגיל מבוגר יחסית. הוא אמנם תלוי בזולת לחלוטין אך אין מחלוקת שמצבו
33 הרפואי השתפר במהלך 6 השנים שמאז התאונה. התובע קיבל וממשיך לקבל טיפול מצוין
34 מבני משפחתו, הוא מטופל בצורה יוצאת דופן בביתו ומקבל טיפולים רפואיים רבים. גם
35 ד"ר לנגר הסכים שטיפול זמין ומיידי יכול לשפר את תוחלת החיים (עמ' 265 לפרוטוקול).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 התובעת עושה כל שלא ידה כדי להעניק לתובע את כל הטיפולים האפשריים עבורו,
2 ומספקת לו את כל צרכיו ומטפלת בו במסירות. עפ"י המאמר, גם העובדה שהתובע עבד
3 והיה פעיל עובר לתאונה משפיעה על תוחלת החיים לטובה. לדברי ד"ר לנגר נתון זה הוא
4 שולי לעומת מיומנויות ההליכה והאכילה שהן המשמעותיות בהשפעה על תוחלת החיים
5 (עמ' 271 בפרוטוקול). לכן נתוני הטבלה לא בהכרח מתאימים למצבו של התובע. חשוב
6 לציין כי ד"ר לנגר הבהיר כי המאמר כולל את כל המשתתפים, לרבות הטיפול שניתן
7 לנפגעים על ידי בני המשפחה, המערכת הרפואית המטפלת ונתונים נוספים (עמ' 272
8 בפרוטוקול).

9

10 בהיעדר מידע מדויק יותר, אך תוך שלקחתי בחשבון את מצבו של התובע, בהתחשב
11 באשפוזים החוזרים, ובשיפור שחל במצבו אני מקבלת את **קביעתו המירבית של ד"ר**
12 **לנגר, ומעמידה את תוחלת החיים של התובע על 63 שנים.**

13

14

15

16

17

הפסד השתכרות

18

19 64. שני המומחים בתחום השיקום קבעו כי התובע איבד כל אפשרות להשתכר בשוק
20 העבודה. המחלוקת בין הצדדים נעוצה בחישוב בסיס השכר וגובה ההפסד.

21

22 65. במשך שנתיים וחצי, מיום 1.11.2011 ועד אירוע התאונה התובע עבד אצל נתבעת 1
23 (שמנהלה הוא גיסו), בתפקיד מתקין מזגנים.

24 התובעים מבקשים לחשב את הנזק לפי שכר של 8,105 ₪ לחודש. הסכום מורכב מ- 5,662
25 ₪ שכר חודשי לפי תלושי השכר (לאחר הצמדה למדד המחירים לצרכן), ומסכום נוסף של
26 3,000 ₪ ששולם לו במזומן. הנתבעים טוענים כי שכרו של התובע היה כמפורט בתלושי
27 השכר שלו וכי לא הוכח שהשתכר סכום גבוה יותר או שפוטנציאל ההשתכרות שלו היה
28 גבוה יותר. אין לתת יד ואין לתת פרס למי שהעלים הכנסה מרשויות המס, מבית המשפט
29 וממשפחתו בהליכים אחרים.

30

31 66. בע"א 9813/07 נעים נ' סהר חברה לביטוח בע"מ בפסקה 4 (16.8.09), נקבע כי מי שטוען
32 לטענה כוזבת בדיווחי המס נושא בנטל ממשי להראות כי הטענות החדשות אינן כזב. על
33 פי תלושי השכר, וכמוסכם על הנתבעים, שכרו הממוצע של התובע בחודשים שטרם
34 התאונה עמד על 5,662 ₪, ובתוספת הפרשי הצמדה – 6,062 ₪. לא צורפו ראיות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1 אובייקטיביות המעידות על כך שלתובע ניתנו סכומים נוספים במזומן, כדוגמת תדפיסי
2 חשבון בנק, צ'קים או ראיות אחרות.
- 3 מר פיורנטינו העיד כי נוסף להעברה לפי תלושי השכר, שילם לתובע סכום חודשי של
4 1,000 ₪. לטענתו, התובע ביקש שתוספת זו לא תקבל ביטוי בתלוש השכר, בשל הליך
5 גירושין מאשתו הראשונה. עוד שולמו לתובע מדי פעם סכומים עבור שעות נוספות או
6 תוספת שהייה בשטח, בפרויקטים מרוחקים. העובד שמחליף את התובע משתכר כיום
7 סכום של 9,000 ₪ נטו לחודש.
- 8 עדות מר פיורנטינו לא נסתרה. אין בחומר הראיות תמיכה בטענת התובעים כי שולם
9 לתובע סכום של 3,000 ₪ לחודש במזומן מעבר למדווח, כי אם 1,000 ₪ לפי עדותו של מר
10 פיורנטינו, שהוסיף והעיד כי העובד שמועסק במקום התובע משתכר סכום גבוה בהרבה.
11 לנוכח האמור נקבע בסיס השכר ל- 7,062 ₪. ממועד התאונה (4.30.2014) ועד היום (סוף
12 יולי 2020) חלפו 75 חודשים. על כן, הפסד ההשתכרות של התובע לעבר בצירוף הפרשי
13 הצמדה וריבית מאמצע התקופה עומד על 550,641 ₪.
- 14
- 15 67. תוחלת העבודה של התובע אלמלא התאונה היא גיל 67 לפחות (שנת 2033). בהתחשב
16 בקביעת תוחלת החיים ייערך החישוב בחלוקה ל- 2 תקופות:
17 תקופה I: מהיום ועד אריכות ימים: הפסד ההשתכרות עומד על 911,319 ₪ (במעוגל)
18 $7,062 \times 129.0454$ (מקדם היוון עד גיל 63).
- 19 תקופה II: על פי שיטת הידוות, בהתאם להלכת השנים האבודות (שכר התובע: 7,062 ₪,
20 שכר התובעת: 8,280 ₪ (הדיון בשכרה בהמשך פסק הדין), הקופה המשותפת: 15,342 ₪).
21 א. מ- 2033 (תוחלת החיים) ועד 2036 (הגיע בנם של התובעים לגיל 21):
22 סכום של 82,475 ₪ (לפי 4 ו- 1/3 ידות – 3,522 ₪ $\times 34.3865$ (מ. היוון ל- 3 שנים)
23 $\times 0.6810$ (מ. היוון כפול ל- 13 שנים).
- 24 ב. מ- 2036 ועד 2037 (גיל 67): 23,745 ₪ (לפי 4 ידות – 3,227 ₪ $\times 11.8073$ (מ. היוון
25 לשנה) $\times 0.6232$ (מ. היוון כפול ל- 16 שנים).
- 26 על כן, הפסדי ההשתכרות לעתיד עומדים בסה"כ על 1,017,539 ₪.
- 27
- 28 68. הפיצוי בגין הפסד בתקופת הפנסיה יחושב לפי 12.5% מהפסדי העבר והעתיד (ע"א
29 8930/12 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' טוויג (31.7.2014); ת"א (חי')-16951-
30 04-10 ע.מ.מ. נ' ע.מ.ר. (31.12.2013) ["ע.מ.מ."]; סעיף 6(ד) לצו הרחבה [נוסח משולב]
31 לפנסיה חובה לפי חוק הסכמים קיבוציים, תשי"ז-1957, י"פ 6302, וצו ההרחבה בדבר
32 הגדלת הפרשות לביטוח פנסיוני במשק 2016 לפי חוק הסכמים קיבוציים, תשי"ז –
33 (1957).
- 34 על כן הפיצוי בגין הפסד כשר ההשתכרות בתקופת הפנסיה יעמוד על 196,000 ₪
35 (במעוגל).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395-07 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32

עזרת הזולת

69. התובע תלוי תלות מוחלטת בזולת, וזקוק לעזרה מלאה בביצוע כל פעולות החיים. המחלוקת נעוצה בהיקף הסיעוד הדרוש ועלותו, בצורך במטפל ישראלי, ובעזרת בני המשפחה.

מאז שחרורו מבית החולים התובע מטופל בביתו, על ידי עובד זר הדואג לצרכיו, ועטוף במסגרת משפחתית שמסייעת לו בכל הדרוש. התובעת העידה כי היא מטפלת בתובע "במשרה מלאה" וכי כל בני המשפחה נושאים בנטל ותורמים מזמנם. בנם של בני הזוג היה כבן שנה בעת ארוע התאונה. לנוכח תוצאותיה הקשות של התאונה, והצורך בטיפול מתמיד בתובע, עברו בני המשפחה להתגורר בדירת אמה, אשר טיפלה בתינוק. לאחר מכן שכרו התובעת ואמה דירה שהותאמה לצרכיו של התובע. התובעים טענו כי העובד הזר אמון על הטיפול הטכני, הסיעודי והביתי בתובע, ושאר המטלות מבוצעות על ידי בני המשפחה, לרבות עזרה בתורנות והחלפת העובד הזר בימי המנוחה שלו, ובשעות המנוחה במהלך היום. נוסף לטיפול השוטף בני המשפחה מסייעים ומלווים את התובע לבדיקות ולטיפולים רפואיים, רוכשים עבורו ציוד רפואי, תרופות ומזון מיוחד, ומטפלים בסידורים השוטפים בענייניו.

עלות העסקתו של העובד הזר היא בסכום של 8,500 ₪ לחודש. עבור הסיעוד בעבר על ידי העובד הזר, ועלות עזרת בני המשפחה, ביקשו התובעים סכום של 23,000 ₪ לחודש, ובסה"כ 1,437,500 ₪.

ביחס לעתיד התובעים טענו כי הטיפול התובעני בתובע והטיפולים הרבים והאינטנסיביים שהוא עובר מחייבים העסקת מטפל נוסף. מאז שחרור מבית החולים ניתנת לתובע עזרה בהיקף שחורג משמעותית מעזרת מטפל אחד. סוג הפגיעה ותוצאותיה והיקף העזרה וההשגחה שונים משמעותית בין המקרה כאן לפסק הדין בע"א 3375/99 אקסלרד נ' צור-שמיר חברה לביטוח בע"מ, פ"ד נד(4) 450 (2000) ("פס"ד אקסלרד").

התובעים הוסיפו כי המטפל צריך להיות אדם בעל סבלנות מיוחדת, שכן התובע מתעייף מהר ממטלות פיזיות וקוגניטיביות ומבצע אותן באופן איטי מאוד. יתרה מזו, התובע אינו מסוגל לתקשר עם מטפל שאינו דובר עברית, וזקוק לדרבון ולהנחיה בביצוע פעולות, הכל בעברית. כמו כן נדרשת תקשורת בעברית עם הגורמים הרפואיים. לאור האמור מבקשים התובעים פיצוי, בדומה לפיצוי שנפסק בע"א 3417/00 חיים יניב נ' הדר חברה לביטוח בע"מ (24.7.2001) ("פס"ד יניב"), בסכום של 27,155 ₪ לחודש עבור סיעוד עד תוחלת החיים, ובסה"כ 7,867,314 ₪.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

70. השיקולים המנחים בעניין עלות העסקת מטפל זר במקרים של נכים קשים הזקוקים למטפל 24 שעות ביממה נקבעו בפס"ד אקסלרד שבו נפסקו 12,000 ₪ לחודש, ובשערוך להיום כ-16,000 ₪.
- הפיצוי שנקבע בפסק דין זה נועד לשקף את הצרכים של נכים קשים הסובלים מנכות כגון קוודרופלגיה, וזקוקים לסייעוד ולעזרה במשך כל שעות היום. כפי שנפסק "נדרש אדם אשר יסעד את הנפגע בכל פעולות היומיום ויהיה בקירבתו כדי להשגיח עליו ולהושיט לו עזרה ככל שיידרש במשך כל שעות היממה" (שם, בעמ' 456).
- הגם שבכל מקרה ייתכנו נסיבות חריגות ומאפיינים ספציפיים באופי העזרה, הנטייה תהיה שלא לסטות מהסכום שנקבע, כל עוד המסגרת הכללית דומה למסגרת פס"ד אקסלרד (ע"א 8536/06 כוכבי נ' כלל חברה לביטוח בע"מ, בעמ' 3 (13.7.2009)).
71. התובע משותק ב-4 גפיים. מאז שחרורו מבית החולים השיקומי הוא נעזר במטפל זר באופן קבוע ולמשך כל שעות היממה. לא הוכחו נסיבות חריגות המצדיקות סטייה מהסכום שנקבע בפס"ד אקסלרד. שם נקבע גם כי יש להעדיף העסקת עובדים זרים, שעלותה נמוכה יותר, על פני עובדים ישראלים, אלא אם קיימות נסיבות מיוחדות שמצדיקות סטייה מכך (פס"ד אקסלרד, בעמ' 458 - 460).
- העובד הזר מלווה את התובע משך כל שעות היממה ועונה לצרכיו החיוניים הבסיסיים, ואילו יתר הצרכים, לרבות תקשורת נוספת, דרבון לביצוע פעולות, והקשר עם הגורמים הרפואיים הוא באמצעות משפחתו, ובעיקר בת זוגו, שעושה זאת באופן מעורר הערכה. לא הוכח כי מטפל ישראלי דובר עברית יהיה טוב יותר או יעיל יותר בטיפול בתובע. למרות נכותו הקשה, בני משפחתו של התובע והקרובים אליו מצליחים לתקשר עמו, אם כי התקשורת מינימאלית. רעייתו תמשיך לשאת באחריות הכבדה לטיפול בו, לטיפולים הרפואיים, לצרכים המיוחדים, ולתכנון ולביצוע כל מהלך הכרוך בחייו של התובע. לנוכח הדבקות והנחישות שהוכיחה עד כה אין ספק שתעשה זאת בצורה הטובה ביותר.
- התובעת טענה כי קיבלה אישור מן המל"ל להעסקת עובד זר נוסף; על פי תצהירה מחמת חיסרון כיס ומקום פיזי לשכנו, בשלב זה לא נשכרו שירותיו. לפיכך היא נעזרת במטפלים שונים לסיוע בעומס היום-יומי ומשלמת להם ישירות. טענה זו באשר למטפלים נוספים ותשלום נוסף באופן פרטי לא הוכחה, ולא הוצגו קבלות או ראיות אחרות לכך.
72. לאור האמור אני מעמידה את הפיצוי בגין עזרת הזולת, החל משחרורו של התובע מבית החולים (6.3.2016) ועד תום תוחלת חייו (המקוצרת) על הסכום שנקבע בפס"ד אקסלרד בשערוך להיום, 16,000 ₪ לחודש.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 ממועד התאונה ועד שחרורו של התובע מאשפוז לא הועסק עובד זר סיעודי ולכן בגין
2 תקופה זו אין מקום לפצותו לפי ערכי פס"ד אקסלרד. אתיחס להלן לתקופה זו בדיון
3 בעזרת התובעת ובני המשפחה.

4

5 .73 ממועד שחרורו מאשפוז ועד היום (לרבות התקופה שבה היה מאושפז לאחר מכן כ- 7
6 חודשים) חלפו 51.5 חודשים, ובסה"כ סכום של 824,000 ₪ [16,000 ₪ x 51.5 ח'].
7 לעתיד, עבור עזרת הזולת לתובע ועד אריכות ימים לפי קביעת תוחלת החיים שלעיל, אני
8 קובעת לתובע סכום של 2,175,840 ₪, לפי חישוב הנתבעים.

9

10

עזרת התובעת

11

12 .74 לנוכח נכותו של התובע ומגבלותיו נוטלים בני המשפחה חלק משמעותי ופעיל בטיפול בו.
13 התובעת מסיעה ומלווה את התובע לבידיקות ולטיפולים רפואיים, מסייעת בהאכלתו
14 ובטיפול השוטף בו, משתתפת באופן פעיל בתורנות הלילה עם העובד הזר, דואגת לציוד
15 ולאביזרים רפואיים עבורו, ומטפלת בכל ענייניו הכספיים גם כאפוטרופסית על רכושו
16 וענייניו.

17 התובעים טוענים כי אמו של התובע מגיעה מדי יום ובסופי שבוע וחגים כדי להשגיח
18 ולטפל בתובע. אמו עזבה את מקום עבודתה כמתרימה ב"אילן", ומאז התאונה היא
19 מקדישה את כל זמנה וכספיה לטיפול בתובע ולשיקומו, ונגרמים לה הפסדי הכנסה
20 ניכרים והוצאות רבות.

21 אחיה של התובעת, העיד כי הוא נעדר מעת לעת ממקום עבודתו לצורך הטיפול בתובע
22 ובבנם של התובעים, כדי לפנות זמן לתובעת לטפל בתובע. הוא מסייע להם כספית, ועוזר
23 גם בבישול ובעריכת קניות. על כן, הם מבקשים פיצוי ראוי עבור עזרה החורגת מהמקובל
24 בסכום של 3,000 ₪ לחודש ועד תום תוחלת החיים ובסה"כ 869,156 ₪ (בסעיף 192
25 לסיכומי התובעים), ולפי 10,000 ₪ לחודש (לפי סעיף 213 בסיכומיהם).

26 הנתבעים טוענים שאין מקום לפצות בני משפחה שאינם תובעים בתביעה, וממילא
27 הוצאותיהם לא הוכחו באמצעות ראיות מזמן אמת. אין מחלוקת כי התובעת סועדת את
28 התובע באופן ראוי להערכה, אולם לאחרונה נתקבל אישור להעסקת מטפל זר נוסף.
29 מאחר שהתובע מטופל על ידי שני מטפלים זרים אשר מספקים את מלוא צרכיו, אין
30 מקום להוסיף ולפצות בראש נזק זה.

31

32 .75 אין מחלוקת כי התובע זקוק לליווי, להשגחה ולעזרה בכל הפעולות היום-יומיות, וכן
33 בביצוע מטלות משק הבית.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 אין מחלוקת גם בדבר חלקה המשמעותי של התובעת בטיפול המסור בתובע: התובעת
2 התמסרה לטיפול בבן זוגה הנכה בכל נפשה ובכל מאודה, באופן שעולה על כל ציפיה מבן
3 זוג, מסור ככל שיהיה. מאז התאונה ועד היום נושאת התובעת בנטל הטיפול בו על כל
4 רבדיו: מלווה אותו לטיפולים רבים ואינטנסיביים; תומכת בו ומטפלת בענייניו; ממלאת
5 את חלקו בעבודות השונות בבית; משתתפת בתורנות הלילה עם העובד הזר; נעזרת
6 בקרובי המשפחה (שלו ושלה) כדי לטפל בבנם; ונושאת בנטל הכלכלי הכבד של הטיפולים
7 והציוד הנדרש. התובעת בנתה סביבת מגורים תומכת שמתחשבת בצרכי התובע, לרבות
8 החלטתה להוסיף ולהפעיל את בית הקפה שבבעלותה, כפי שאבהיר להלן. כך יכול התובע
9 לבוא בקהל אנשים, וליצור קשר כלשהוא עם הזולת. התובעת ראויה לכל הערכה, וגם
10 לפיצוי ככל שהדבר מנע ומונע ממנה אפשרות לעבוד ולהשתכר בעצמה, או לבצע כל
11 פעילות אישית אחרת.
12

13 76. אשר ליתר בני המשפחה: אמו של התובע, אמה של התובעת ואחיה אינם תובעים בתיק
14 זה. בהיעדר הוכחה בדבר תשלומים בעין שניתנו להם – אני דוחה את הדרישה להיטיב
15 את נזקם. התובעים אמנם הוכיחו את שכרה של אמו של התובע לפני התאונה, באמצעות
16 תלושי שכר. אך כיוון שמדובר בעבודה חלקית לאחר יציאתה לגמלאות, וכיוון שאינה
17 תובעת בתביעה זו ולא הובהר כי התובעים התחייבו להיטיב את נזקה – אני דוחה את
18 תביעתה.
19

20 77. בתקופת האשפוז בבתי החולים אמנם לא נדרשה עזרה סיעודית של בני המשפחה, אולם
21 מצבו של התובע היה קשה מאוד ואך סביר הוא שבני המשפחה לא משו ממיטתו.
22 התובעת הפסיקה את עבודתה, ושהתה עם התובע. מעבר להפסד השכר החודשי של
23 התובעת נדרשה עזרה של בני המשפחה בטיפול בתינוק שהיה כבן שנה, בנסיעות לבית
24 החולים, והוצאות הכלכלה שם.
25 אני מעריכה את ההוצאות שמעבר להפסד השכר של התובעת בסכום של 2,500 ₪ לחודש,
26 ובסה"כ סכום של 58,750 ₪.

27 בתקופה שלאחר שחרורו של התובע מאשפוז נדרשה עדיין עזרה מרובה של רעייתו-
28 התובעת, ועל כך היא תפוצה במסגרת תביעתה שלה.
29

עלויות טיפול ושיקום

30
31
32 78. להוכחת עלויות הטיפול בתובע ושיקומו הגישו התובעים חוות דעת של גבי ענת שטולברג,
33 עובדת סוציאלית שעוסקת במתן ייעוץ והערכות שיקומיות, ואילו הנתבעים הגישו את
34 חוות הדעת של מר גדעון האס, עובד סוציאלי.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1
2
3
4 הוצאות רפואיות לעבר
- 5 .79. התובעים ביקשו סכום של 625,000 ₪ עבור הוצאות רפואיות לעבר (לפי 10,000 ₪
6 לחודש), וציינו כי התובעת נאלצה לערוך ארוע התרמה ולגייס אמנים למימון הטיפולים
7 שעבר התובע.
8 הנתבעים טוענים כי מאחר שמדובר בתאונת עבודה, התובע זכאי לטיפולים רפואיים ללא
9 עלות וללא השתתפות מצדו (ד"ר לנגר מטעמם ציין בחוות הדעת כי כל הטיפולים שלהם
10 נזקק התובע כלולים בהסכם של המל"ל עם קופות החולים, לרבות אביזרים, סיעוד
11 והתאמת דיור).
- 12 .80. התאונה הוכרה על ידי המל"ל כתאונת עבודה, ולכן התובע זכאי לכיסוי הוצאותיו
13 הרפואיות והשיקומיות על ידי המל"ל, ובאמצעות קופת החולים שבה הוא חבר, כאמור
14 בסעיפים 86-89 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, ולפי חוק ביטוח
15 בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994.
- 16
17 לפי הסכם מיום 18.5.2016 שבין קופות החולים לבין המל"ל ("ההסכם"), נפגעי עבודה
18 זכאים לקבל מקופת החולים ללא עלות גם טיפולים רפואיים שאינם בסל הבריאות או
19 חורגים ממנו, ואף טיפולים שאינם זכאים להם מכוח חוק ביטוח בריאות לרבות
20 טיפולים, אביזרים (והחלפתם), ותרופות לצורך ריפוי, החלמה או שיקום רפואי שאינם
21 בסל (נספח 17 בראיות הנתבעים).
- 22
23 .81. אין לפצות בגין טיפולים בתקופת האשפוז הממושכת, משום שהתובע קיבל את כל
24 הטיפולים שנדרשו לו במסגרת האשפוז.
25 גיוס התרומות הפרטי גם הוא לא יבוא בגדר חישוב ההוצאות הרפואיות לעבר (ראו עמ'
26 97-98 לפרוטוקול).
- 27
28 .82. ביחס ליתרת התקופה, על אף האמור בהסכם, ומאחר שנגרמו לתובעים הוצאות בפועל
29 שלא כוסו על ידי המוסד לביטוח לאומי ולא על ידי קופת החולים - אני פוסקת פיצוי
30 בגובה ההוצאות בפועל, 81,800 ₪ (במעוגל, לפי נספח י בראיות התובעים).
- 31
32 .83. התובעים טענו כי התובע מקבל כיום 10 טיפולים בשבוע, ורק אחד מהם ממומן על ידי
33 קופת החולים. בחוות הדעת של גב' שטולברג נקבע כי התובע יזקק ל- 12 טיפולים
34 שבועיים: טיפול בתקשורת - פעמיים בשבוע, טיפולי פיזיותרפיה - 4 פעמים בשבוע,
35 טיפולי הידרותרפיה - פעמיים בשבוע, טיפול במוזיקה - פעם בשבוע, טיפולי ריפוי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 בעיסוק – פעמיים בשבוע, טיפול נפשי – פעם בשבוע. התובעים ביקשו לאפשר לתובע
2 טיפול רפואי אופטימאלי כדי למנוע התדרדרות במצבו, וכדי לשמור אותו מתחלואה
3 ומסיבוכים אפשריים. העומס שבו נתונה המערכת הציבורית אינו מאפשר מתן מלוא
4 תשומת הלב ההכרחית לתובע. מכסת הטיפולים הפארא-רפואיים המאושרת על ידי קופת
5 החולים אינה מספיקה לאדם במצבו, ולכן התובעים נושאים בעלות טיפולים פרטיים,
6 נוסף לעלויות השתתפות עצמית עבור טיפולים ובדיקות. לאור האמור ביקשו התובעים
7 סכום של כ- 3.8 מיליון ₪ עבור כל הטיפולים המפורטים בחוות הדעת.
8 הנתבעים התנגדו וטענו שלא הוכח הצורך בטיפולים השונים, שהם ממילא טיפולים
9 משמרים. אדרבא, לסברתם ייתכן שנגרם לתובע נזק בטיפולים הניסיוניים שהוא עובר.
10 ד"ר לנגר מטעמם ציין כי טיפולי הפסיכולוגיה אינם יכולים להועיל למצבו, והטיפולים
11 שהוא מקבל כיום, כדוגמת מוזיקה או שיאצו, אינם יכולים לשנות דבר. בחקירתו הוסיף
12 כי לאחר שחלפו שנים רבות מאז הפגיעה, הטיפולים אינם מקדמים את התובע, אם כי
13 הסכים שהם נחוצים כדי לשמר את המצב הקיים (עמ' 256-257 בפרוטוקול, וראו גם
14 עדותו של פרופ' קוריצקי מטעם התובעים בעמ' 224 בפרוטוקול). לפי חישוב של ממוצע
15 ההוצאות החודשיות, 2,230 ₪, הנתבעים הציעו סכום של 305,607 ₪ לעתיד בראש נזק
16 זה.

17
18 84. כאמור, התובע זכאי לקבל את כלל הטיפולים הרפואיים מקופת החולים שהוא חבר בה
19 ללא עלות, ואף ללא דמי השתתפות עצמית. מנגד ברי שייתכנו זמני המתנה ארוכים
20 לטיפולים בקופת החולים, וחלק מן הטיפולים צריך להינתן בבית התובע. גם הנתבעים
21 סברו שיש לפסוק פיצוי בגין טיפולים אלו. אני אומדת את ההוצאה עבור הוצאות
22 רפואיות מעבר לאלו שמשולמות על ידי המל"ל או קופת החולים ב-400,000 ₪.

23

24 טיפול תרופתי, מעקבים ובדיקות

25

26 85. נוסף לטיפולים יזקק התובע לטיפול תרופתי, מעקב שיקומי אחת ל- 6 חודשים ומעקבים
27 של רופאים נוספים באופן קבוע. עוד יזדקק לנוגדי טונוס שריר גבוה, נוגדי כאבים, ניתוח
28 עקב חסימה בגרון (אחת לחודש וחצי), וטיפולים להרחבת השופכה (בהתאם לצורך),
29 לרבות בדיקות נוספות (ראו חוות הדעת של גבי שטולברג וחוות הדעת של פרופ' זייליג).
30 התובעים מבקשים סכום של 481,817 ₪ לעבר ולעתיד.
31 כפי שעולה מחוות הדעת של גבי שטולברג עלות ביקור אצל רופא במרפאות חוץ הוא 271
32 ₪ (על פי תעריפי משרד הבריאות).
33

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 אני מעריכה את העלות החודשית מעבר לניתן על ידי קופת החולים והמל"ל בסכום של
2 500 ₪ לחודש. על כן, עבור תרופות, מעקבים ובדיקות אני פוסקת לתובע סכום של
3 65,000 ₪.

4

5

אביזרים וציוד רפואי

6

7 התובעים מסרו כי רכשו אביזרים רפואיים בסכום של 50,000 ₪, ולעיתים ביקשו מימון
8 כיסא גלגלים קל משקל שמאובזר אישית למצבו (החלפה אחת ל- 5 שנים) או כיסא
9 גלגלים ממונע; כרית למניעת פצעי לחץ + כרית רזרבית (החלפה אחת ל- 3 שנים); מכשור
10 להפעלה קוגניטיבית; כיסא שירותים ורחצה; מתקן עמידה; מנוף; מיטה חשמלית ומזרן
11 למניעת פצעי לחץ; וסדים, כך על פי חוות הדעת של גבי שטולברג.
12 הנתבעים טענו כי התובעים צירפו קבלות בסכום של 11,222 ₪ בלבד, וברי כי אילו היו
13 להם הוצאות נוספות התובעת היתה דואגת לשמור אותן ולהציגן.

14

15 כאמור, התובע זכאי לקבל מקופת החולים גם את האביזרים שהוא זקוק להם ללא עלות,
16 לרבות החלפתם. התובעת אף העידה בחקירתה כי קיבלה את כל האביזרים הדרושים
17 להם מקופת החולים (עמ' 151-152, 154 בפרוטוקול). לאור האמור, לאור סכום הקבלות
18 שהתובעים צירפו, ובהתחשב בתקופה הארוכה שחלפה – אשום את הוצאות האביזרים
19 בסכום גלובאלי של 50,000 ₪.

20

21

22

23

חיתולים

24

25 התובע אינו שולט בסוגרים. התובעת הצהירה כי החלפת החיתולים לתובע מתבצעת כ- 5-
26 6 פעמים ביום (סעיף 41 לתצהירה). התובעים מבקשים סכום של 237,195 ₪ עבור
27 חיתולים חד פעמיים (לעבר ולעתיד). הקבלות החלקיות שצורפו קיבלו מענה בראש הנזק
28 של הוצאות רפואית.
29 ממילא, רכיב זה כלול בציוד הרפואי שניתן ללא עלות מקופת החולים (ואף ללא
30 השתתפות עצמית), כך על פי ההסכם שצורף לראיות הנתבעים. התובעים לא הציגו
31 ראיות לפיהן פנו בבקשה למימון חיתולים ופנייתם נדחתה.
32 משום כך איני קובעת פיצוי ברכיב זה.

33

34

טיפול שיניים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1
2 90. התובעים טענו כי התובע נחבל בתאונה בפניו, בלסתו ובשיניו, וצירפו הצעת מחיר לביצוע
3 טיפולי שיניים בהרדמה מלאה לרבות שתלים, בסכום של 214,448 ₪ (נספח יא בראיות
4 התובעים).
5 הנתבעים דחו את הטענה, באמרו כי הצורך בטיפולי שיניים לא הוכח באמצעות מומחה
6 בתחום השיניים ומדובר בהרחבת חזית אסורה.
7
8 91. פרופ' זייליג (מטעם התובעים) קבע בחוות דעתו כי התובע יזדקק לטיפולי שיניים
9 בקליניקות שבהן יש גישה לכיסא גלגלים, ומיומנות לטיפול במטופלים מסוגו של התובע.
10 גב' שטולברג ציינה בחוות דעתה כי מרבית שיני התובע רקובות והוא סובל מכאבים
11 (והוסיפה כי התובעת מחפשת מימון לטיפולים עבורו). התובעת העידה בחקירתה כי
12 פנתה לקופת החולים ולמל"ל לקבלת הטיפולים, אולם בקשתה נדחתה (עמ' 148
13 בפרוטוקול).
14
15 92. אכן, לא צורפה חוות דעת בתחום רפואת השיניים מטעם התובעים, ביחס לנכות בתחום
16 זה או ביחס לצורך רפואי כלשהוא כתוצאה מהשלכות התאונה. מתעודות חדר המיון
17 ומהתיעוד הרפואי עולה כי לתובע חסרות שיניים בפיו, אולם לא צוין כי שיניו נפגעו או
18 נשברו כתוצאה מהתאונה (נספח ט בראיות התובעים).
19 התובעת לא הציגה פניות בכתב לקופת החולים או למל"ל בנושא זה. בחקירתה השיבה כי
20 לפי הנהלים של קופת החולים נשלחת עובדת סוציאלית לבחון את צרכי הנפגע, מדברת
21 עמה ופונה הלאה, ואין כל אפשרות לפנות בכתב (עמ' 150-148 בפרוטוקול).
22 לאורך השנים, ככל אדם, וללא קשר לתאונה, התובע יזדקק לטיפולי שיניים שונים
23 (משמרים או אחרים). הטיפולים יהיו במקום מונגש לכיסא גלגלים במרפאות שמטפלות
24 בנכים מסוגו של התובע, ובהתאם למצבו.
25 מומחה הנתבעים, ד"ר לנגר, נשאל והשיב בחקירתו כי שיניו של התובע מועדות לתחלואה
26 מוגברת מאשר אדם רגיל (בשל תרופות שהוא לוקח למחלת הנפילה), והוסיף כי אדם
27 במצבו של התובע צריך לבצע את הטיפולים בהרדמה בבתי חולים ציבוריים (עמ' 255
28 בפרוטוקול).
29
30 93. לאור האמור אני אומדת את ההפרש בעלות עבור הטיפול המיוחד שיצטרך התובע לקבל
31 בעתיד בסכום גלובאלי של 80,000 ₪.
32
33 **אוכל מיוחד**
34

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 התובעים טענו כי על פי המלצת הרופאים התובע זקוק לאוכל מיוחד ולתוספי תזונה
2 בעלות של 1,000 ₪ לחודש, נוסף על השתתפות קופת החולים. לעבר הם מבקשים סכום
3 של 36,000 ₪ (למעט התקופה שבה היה התובע באשפוז), ולעתיד הם מבקשים סכום של
4 279,000 ₪.

5 הנתבעים השיבו כי לא הוצגה ראיה על אודות הצורך באוכל מיוחד, ואין די באמירה
6 כללית שלפיה מדובר בהמלצת הרופאים.

7
8 94. בהיעדר ראיה בחוות הדעת או בתיעוד רפואי אחר אני דוחה את טענת התובעים בראש
9 נזק זה. לאחר האשפוז האחרון הוחדרה לקיבתו של התובע צינורית הזנה (פג). בתקופה
10 שקדמה לכך אכל התובע בצורה רגילה (עמ' 95 לפרוטוקול). אין טענה או ראיה שהזנת
11 התובע באמצעות פג יקרה יותר במובן של המזון או של הפג עצמו. ודאי שהצורך להאכיל
12 את התובע, בין באוכל רגיל ("מאכילים אותו במאכלים רכים או מעוכים", עמ' 2 לחוות
13 הדעת של גב' שטולברג) בין באמצעות הפג דורש טיפול מיוחד, אך עלותו נלקחה בחשבון
14 בראש הנזק של עזרת צד ג'. הילכך אין לפסוק פיצוי בראש נזק זה.

ביגוד, כביסה וצריכת חשמל מוגברת

15
16
17
18 96. לתובע צורך מוגבר בכביסה ובייבוש משום שאינו שולט על הסוגרים. ד"ר לנגר מטעם
19 הנתבעים אישר כי קיים בלאי מוגבר לבגדים ולמצעים (עמ' 254 לפרוטוקול). התובעים
20 ביקשו עבור כביסה וייבוש מוגברים סכום של 100,000 ₪. נוסף על כך ביקשו התובעים
21 פיצוי עבור שימוש מוגבר בחשמל, בין היתר, בשל הצורך במזגן למניעת הזעה וצריכת
22 חשמל עבור המטפל הזר, סכום של 250,000 ₪. הנתבעים מעריכים את ההפרש בין שימוש
23 רגיל בחשמל לבין הצורך המוגבר ב- 30,000 ₪.

24
25 97. לאור הצורך המוכח, אך בהיעדר אסמכתה לעלויות השימוש המוגבר במכונת כביסה
26 ומייבש וכתוצאה מכך גם עלייה בצריכת החשמל, אשום אותן לפי המקובל בפסיקת בתי
27 המשפט, בסכום של 80,000 ₪ (פס"ד ע.מ.מ. לעיל, בפסקה 78).

חופשה שנתית

28
29
30
31 98. התובעים הבהירו כי עקב התאונה הצטמצמו הנאות החיים של התובע, שגרת יומו כרוכה
32 בטיפולים רפואיים אינטנסיביים, כאבים וחוסר נוחות. לכן התובעים זקוקים להפוגה
33 בשגרת החיים. הוצאות התובע עבור חופשה שנתית או טיול גבוהות מהרגיל משום שהוא
34 יכול לנפוש רק במקומות המותאמים לנכים (בתי מלון והסדרי תחבורה מיוחדים),
35 ומשום שהוא זקוק למלווה צמוד ולנהג. על כן הם מבקשים סכום של 100,000 ₪ לעתיד.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1
2 .99 הנתבעים ביקשו לדחות את הטענה שלא נזכרה בכתב התביעה ועל כן מהווה הרחבת
3 חזית אסורה, וטוענים כי ממילא ראש נזק זה לא הוכר בפסיקה.

4
5 .100 לא צורפו ראיות בדבר הרגלי הנופש של התובעים עובר לתאונה, ככל שהיו כאלו. מכל
6 מקום ברי כי התובע זקוק עתה לליווי צמוד לכל מטרה. ככל שייצאו התובעים לחופשה
7 הם יזקקו למלון מוגנש ולליווי של המטפל הזר, מה שיעלה בוודאי את עלויות הנופש.
8 בהיעדר ראיות אני אומדת הוצאות אלו לעתיד בסכום גלובאלי של 60,000 ₪.

9

שכר אפוטרופסות

10

11
12 .101 התובעת מונתה אפוטרופסית קבועה לתובע על פי צו בית המשפט לענייני משפחה במחוז
13 תל אביב, א"פ 14-05-8661, החלטה מיום 18.12.14 (נספח א בראיות התובעים). התובעים
14 טענו כי לאור הפגיעה הקוגניטיבית של התובע הוא תלוי תלות מוחלטת בזולת בניהול
15 ענייניו, ולכן היה צורך במינוי אפוטרופוס לענייני גוף ורכוש. עבודת האפוטרופוס
16 אינטנסיבית וחולשת על תחומים רבים, ויש גם צורך להיעזר בשירותיו הקבועים של עורך
17 דין לכל תוחלת חייו של התובע. התובעים דרשו פיצוי על פי הסכומים המפורטים בחוות
18 הדעת של גב' שטולברג לעבר בסכום של 1,044 ₪ לחודש, ולעתיד בסכום של 2,000 ₪
19 לחודש. הנתבעים נסמכו על חוות הדעת של מר האס (המומחה מטעמם), שלפיה שכר
20 אפוטרופוס לחודש עומד על 240 ₪, וציינו כי התובע מתגורר בביתו עם בת זוגו, בנו
21 וחמותו, והם מטפלים בו ויכולים לדאוג לענייניו הכספיים על פי הפסיקה.

22

23 .102 תקנה 5 בתקנות הכשרות המשפטית והאפוטרופסות (כללים בדבר קביעת שכר
24 לאפוטרופסים), התשמ"ט-1988, קובעת שכר חודשי מקסימאלי לאפוטרופוס, שעומד על
25 כ-1000 ₪ (בתוספת לתקנות), והוא מהווה קנה מידה לקביעת הפיצוי בתביעת נזיקין
26 (ע"א 1134/98 מוגרבי נ' מימון פ"ד נה(1) 738, 729 (1999); ע"א 3769/97 דהן נ' דני פ"ד
27 נג(5) 581, 592 (1999)).

28

29 .103 במקום שהאפוטרופוס אחראי על כל תחומי הפעילות של החסוי, והראיות מוכיחות כי
30 הוא עושה תפקידו נאמנה והרבה מעבר לכך - אין להפחית מן הסכום המקסימאלי.
31 חישובו לעבר ולעתיד ועד תוחלת החיים עומד על 204,000 ₪ (במעוגל).

32

33

דיון

34

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

104. לאחר התאונה עברו התובעים להתגורר עם אמה של התובעת בדירה שכורה בת 2 קומות בבניין רב קומות. לדבריהם, לבניין מעלית אולם אין גישה לניוד כיסא גלגלים מהחניה לדירה. לטענת התובעים לכיסוי דמי השכירות נאלצו להשכיר שתי דירות של אמה של התובעת. בדירה חדר לתובע ולמטפל הזר. לדברי התובעים הדירה הותאמה חלקית למצבו של התובע, בעלות של 100,000 ₪. בשל המצב הכלכלי הקשה עדיין לא מצאו ולא עברו לדירה מותאמת באופן מלא. התובעים מבקשים סכום גלובאלי של 300,000 ₪ כדי לבצע את ההתאמות הנדרשות בדירה שתימצא. הנתבעים טענו כי התובעים לא צירפו קבלות עבור התאמת הדירה למצבו של התובע. מאחר שהתאונה היא תאונת עבודה התובע זכאי לקבל החזר בגין התאמת הדיור מן המל"ל, אך תביעה כזו לא הוגשה.

105. שני המומחים קבעו כי דירת המגורים צריכה להיות דירת קרקע או בית דירות עם מעלית רחבה לכניסה וליציאת כיסא גלגלים. כל חדרי הדירה צריכים להיות מותאמים למצבו (עדות ד"ר לנגר בעמ' 252 בפרוטוקול).

106. המעבר לדירה החדשה נבע מצרכיהם של התובעים, כך שניתן חדר נפרד לתובע ולמטפל הזר, וכן חדר נפרד לתובעת ולילדם. גם אמה של התובעת מתגוררת עמם במטרה לחסוך בעלויות ולסייע בשכר הדירה באמצעות כספי השכירות מדירותיה האחרות. בהיעדר ראיות ספציפיות, ניתן ללמוד מן העיון בפסיקה על אודות העלות של מעבר לדירה מותאמת. התובע זכאי לכך, שכן הצורך נובע מן התאונה ותוצאותיה (ראו והשוו פס"ד ע.מ.מ, בפסקה 57 ואילך; ת"א (חי') 3197-07-10 קרנץ נ' לוי, בפסקה 67 ואילך (27.5.2013)).

לאור האמור אני פוסקת לתובעים סכום של 250,000 ₪ עבור התאמת הדיור.

ניידות

107. התובע משותק ב-4 גפיים ומתנייד באמצעות כיסא גלגלים רגיל ועל ידי העובד הזר אשר מטפל בו ומסיע אותו ממקום למקום. התובע תלוי בזולת לצורך ניודו וזקוק להסעות ברכב פרטי מרווח וממוזג מסוג "וואן" (חוה"ד פרופ' זייליג). לטענת התובעים, בשל חיסרון כיס הוא נוסע ברכב שאינו מתאים לצרכיו, בחוסר נוחות ובסיכון בטיחותי. לכן, לעבר הם מבקשים סכום של 1,500 ₪ לחודש. המל"ל אישר לתובע קצבת ניידות החל מיום 1.10.2017, לאחר שוועדה רפואית מטעמו קבעה כי התובע במצב לאחר פגיעה רב מערכתית בעקבות נפילה מגובה רב בשנת 2014.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1 "נטול כל יכולת ניידות בשל שיתוק ספסטי ב-4 גפיים" (עמ' 5 לפרוטוקול הוועדה מיום
2 18.1.16, נספח 13 בראיות הנתבעים; ההחלטה נספח 7 בראיות הנתבעים).
3 התובעים קיבלו הלוואות עומדות מהמל"ל לרכישת רכב נכים עם מעלון (סכום של
4 146,554 ₪ ביום 15.10.17 - נספחים 7 ו- 24 בראיות הנתבעים). בחקירה הנגדית השיבה
5 התובעת כי הוועדה אישרה לתובע רכב גיר רגיל אולם היא הוסיפה כסף לרכב אוטומטי
6 מאחר שהתובע סובל מבחילות בנסיעות (ראו עמ' 152-153 לפרוטוקול). למעט קבלה
7 אחת מהחברה המרכזית לאבזור ולציוד מכונאות בסכום של 4,500 ₪ (נספח י בראיות
8 התובעים), לא צורפו קבלות עבור סכומים נוספים שהתובעים נשאו בהם. הנתבעים דרשו
9 לנכות את גמלת הניידות (500 ₪) הן לעבר הן לעתיד, ולנכות משווי השימוש ברכב שימוש
10 רגיל, בשיעור של 40%. המל"ל לא תבע במסגרת תביעת השיבוב השבה של ההלוואה
11 העומדת.
12
13 108. בקביעת סכום הפיצוי יש להפחית את החיסכון בהוצאות הרכב שהיו לתובע אלמלא
14 התאונה, ויש להתחשב גם בתועלת שצמחה מהרכב לבני משפחה אחרים שעושים בו
15 שימוש (ע"א 3590/08 המאגר הישראלי לביטוחי רכב בע"מ נ' פת, פסקה 12
16 13.5.2010)).
17 הרכב רשום על שם התובע אולם גם התובעת עושה בו שימוש (עמ' 107-108, 134
18 לפרוטוקול). התובעת השיבה בחקירתה כי הוצאות אחזקת הרכב שהיה ברשותה עובר
19 לתאונה היו בסכום של כ- 2,000 ₪ לחודש.
20
21 109. איש מן הצדדים לא צירף חוות דעת בנושא עלויות הניידות העתידיות או שיעור ההפחתה
22 שיש לערוך בשל השימוש ברכב אלמלא התאונה. על כן, ועל פי רוח הפסיקה אני פוסקת
23 עבור תקופת העבר ממועד שחרורו של התובע מן האשפוז ועד היום (51.5 חודשים) סכום
24 חודשי של 2,000 ₪ (ע"א 8074/15 פלוני נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב, בפסקה 7
25 22.5.2016) – שם נפסק ברכיב זה סכום חדשי של 2,200 ₪). לעבר -103,000 ₪, ולעתיד
26 ועד אריכות ימים 258,090 ₪ ובסה"כ סכום של 361,090 ₪.
27
28
29 **כאב וסבל**
30
31 110. לאור נכותו הקשה של התובע והכאב והסבל שהם מנת חלקו מאז התאונה ולמשך כל ימי
32 חייו, התובעים עתרו לפיצוי של 1,000,000 ₪ בראש נזק זה.
33 הנתבעים לא חלקו על מצבו הקשה של התובע, אולם הם טוענים כי יש להתחשב במצבו
34 בלבד (מבלי להתייחס למצבה של התובעת) והציעו סכום של 250,000 ₪.
35

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

111. בהתחשב במצבו הקשה הפיזי והקוגניטיבי של התובע, חומרת הפגיעה, גילו, תקופת
האשפוז הממושכת מאוד, הטיפולים שעבר ועדיין ממשיך לקבל, היעדר השליטה
בסוגרים, התלות בזולת למשך כל חייו, הצורך בשינוי תנוחה מדי מספר שעות בלילה כדי
לאפשר את נשימתו, וקיצור תוחלת חייו, אני קובעת את הפיצוי בראש נזק זה בסכום של
850,000 ₪.

נזקי התובעת

נכות רפואית

112. לטענת התובעים בעקבות התאונה ופגיעת התובע נגרמה לתובעת פגיעה נפשית קשה,
והיא ניזוקה משנית על פי הלכת אלסוחה (רע"א 444/87 אלסוחה נ' עיזבון המנוח דהאן,
פ"ד מד(3) 397 (1990), ["הלכת אלסוחה"]). התובעת מתמודדת מדי יום עם הקושי,
והטיפול בבן זוגה הדורש עזרה סיעודית ועם בנם הקטן.
לתמיכה בטענות אלו הגישו התובעים את חוות הדעת של ד"ר אורי ברודסקי, מומחה
בתחום הפסיכיאטריה, אשר קבע את נכותה של התובעת ל- 30% בגין הפרעת הסתגלות
כרונית בדרגה בינונית עם תסמינים של דיכאון וחרדה, לפי סעיף 34 (ב)(4) לתקנות
המל"ל.
ד"ר ברודסקי לא קבע אם התובעת זקוקה או תזדקק בעתיד לטיפול נפשי או תרופתי
בשל מצבה, אולם ציין כי מאז האירוע לא שבה התובעת לטיפול נפשי בשל חוסר זמן
וחסרון כיס לנוכח הצורך בטיפול בתובע.

113. הנתבעים סברו כי מצבה של התובעת אינו עונה על תנאי הלכת אלסוחה, בעיקר בשאלת
המצב הנפשי הקשה הנדרש לפי הלכה זו. התובעת היא אישה נמרצת ותקיפה, מודעת
לזכויותיה ומקדמת את ענייניה ללא מגבלה, והדבר בא לידי ביטוי בהתנהלותה במסגרת
התיק ובחקירות. מטעם הנתבעים בדק את התובעת ד"ר אברהם פלד אשר קבע כי אין
סימנים להתפתחות מחלה פסיכיאטרית ולא נותרה נכות צמיתה או אובדן כושר עבודה,
על אף שהתובעת מתמודדת עם קשיים לא פשוטים בטיפול בתובע.

114. ד"ר ברודסקי לא עיין בתיעוד רפואי של התובעת, למעט מכתבו של פרופ' אבי בלייך מיום
12.11.14. פרופ' בלייך טיפל בתובעת בעבר בעקבות הפרעת חרדה שהיתה לה (לדבריה),
פרופ' בלייך הוא גם חבר המשפחה, ראו בעמ' 140 בפרוטוקול. כיום, על אף שאינה
משלמת לו עבור שירותיו הוא מטפל בה בשיחות באופן קבוע.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395-07 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1 ד"ר ברודסקי כתב מפי התובעת: "בעברה סבלה מהפרעת חרדה, בעקבותיה טופלה
2 תרופתית בנוגדי חרדה עם שיפור ניכר במצבה" וכן: "אחת מאחיותיה נפטרה לפני
3 כשנתיים ממחלת הסרטן, בסמוך למועד הנפילה של בעלה".
4 בעדותו אבחן בין אובדן האחות, שעם כל הקושי הותיר זמן להתכונן לפרידה, לבין
5 האירוע הטראומטי ומשנה החיים של התאונה, שהיווה קו שבר בחיי התובעת והפך אותם
6 על פיהם (עמ' 170-171 בפרוטוקול). ד"ר ברודסקי הדגיש כי קביעת הנכות היא בעקבות
7 "אירוע פתאומי מפחיד, שמשנה את החיים שלה ברמה שפוגע באופן קשה והופך את
8 החיים ממשוהו שהיה למשוהו אחר" (עמ' 171 לפרוטוקול), והוסיף: "נכות מתייחסת
9 לצורת חיים. חיים מלאים כמו שהיו קודם או לא. זאת הנכות, זאת המשמעות" (עמ' 172
10 ועמ' 185 בפרוטוקול). ד"ר ברודסקי הבהיר כי לא נזקק לכל תיעוד רפואי אחר, משום
11 שהתרשם שהתובעת אמינה ודוברת אמת (עמ' 177 בפרוטוקול).
12
- 13 115. ד"ר פלד נדרש לטענת התובעת שלפיה בדק אותה במשך 8 דקות בלבד, והבהיר כי
14 לעיתים הוא עורך בדיקות קצרות. לדבריו הדבר מעיד לרוב על כך שהבודק מיומן והגיע
15 למסקנה במהירות, בייחוד כשאין פסיכופתולוגיה (עמ' 453 בפרוטוקול). בתשובה
16 לשאלות ב"כ התובעת השיב כי אינו יודע (ובחלקן אינו זוכר) האם התובעת ישנה טוב,
17 האם היא סובלת מחוסר סבלנות, האם היא מרבה לבכות, והאם היא יוצאת לבלות וכן
18 הלאה (עמ' 457-462 בפרוטוקול).
19
- 20 116. בהתחשב בכך שמדובר בחוות דעת בתחום הנפשי, בהיעדר אינדיקציות פיזיות או בדיקה
21 גופנית – ברי כי משקלן של תלונות הנבדק עולה, וראוי כי הבודק יתעד התייחסות אליהן.
22 היעדר מידע על אודות התפקוד היום-יומי של המטופל, היעדר השוואה למצבו הקודם או
23 למידת התפקוד הרגילה שלו – כל אלו פוגמים בהתרשמות מהמטופל. זאת ועוד, ד"ר פלד
24 חזר בחקירתו על כך שאין לתובעת סימפטומים שמלמדים על דיכאון חמור, והיא
25 מצליחה לתפקד בתוך הקשיים. אכן, התפקוד מלמד על כך שהתובעת מצליחה לשאת
26 בקשיים, אך המחיר הנפשי שהיא משלמת צריך לבוא לידי ביטוי בחוות הדעת
27 הפסיכיאטרית.
- 28 גם את חוות דעתו של ד"ר ברודסקי אין לקבל במלואה, כיוון שאין בה התייחסות לעברה
29 של התובעת בתחום. עם זאת ברי כי בדק את התובעת, והתייחס לקשיים שהעלתה.
30 טיפול קבוע באדם קרוב שהופך להיות סיעודי באופן מוחלט הוא אירוע משנה חיים לכל
31 אדם, אך אינו מזכה בפיצוי, כשלעצמו. ואולם מצבה של התובעת חמור במיוחד לפי חוות
32 הדעת הפסיכיאטרית, וגם לפי ההתרשמות בבית המשפט. התובעת לא חסכה מאמץ
33 והוצאה, ולמעשה מאפשרת לתובע כל שניתן לאפשר במצבו, גם כאשר הדבר משליך על
34 אורח חייה שלה ושל שאר בני המשפחה. ברי שחיי התובעת נהפכו על פיהם, ולמרות
35 מאמציה הכבירים, השפעת הדבר ניכרת במצבה הנפשי. על פי חוות הדעת של ד"ר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 ברודסקי התובעת אינה מבלה, סובלת מחוסר סבלנות ומעצבנות, מרבה לבכות, וסובלת
2 מתאבון ירוד. אלו (וכל האמור בחוות הדעת) מתארים את הפרעת ההסתגלות למצב
3 החדש בחייה עם סימנים של דיכאון וחרדה. משהבאתי בחשבון את האמור, ועל רקע
4 הקשיים הקודמים של התובעת, החלטתי להפחית מן הנכות שקבע לה ד"ר ברודסקי,
5 ולהעמיד את הנכות הפסיכיאטרית של התובעת על 20%.

6

7

נכות תפקודית

8

9 .117 התובעים טענו כי הנכות הפסיכיאטרית של התובעת בעלת השלכות תפקודיות קשות.
10 לדבריהם, התובעת עושה מאמץ גדול כדי להמשיך לתפקד על מנת לחזק את התובע
11 ולתרום לקידומו ולשיקומו, תוך פגיעה משמעותית בתפקודה שלה. התובעת סובלת
12 מהפרעות שינה משום שקמה מספר פעמים בלילה כדי לבדוק את מצבו של התובע;
13 סובלת מבלטי דיסק בגב משום שהיא מרימה את בן זוגה; סובלת מחרדות ביחס למצבו
14 ועתידו; לאחר התאונה הפסיקה את טיפולי הפוריות ואין לה אפשרות להרחיב את
15 המשפחה, כפי שתכננה קודם לכן; היא אינה יכולה לקיים עם בן זוגה יחסי אישות; בשל
16 מצבה הנפשי הקשה איבדה את השיער בגופה והיא מתהלכת כיום עם פאה על ראשה.
17 לאור כל האמור טענו התובעים כי נכותה התפקודית של התובעת גבוהה לאין שיעור
18 מנכותה הרפואית.

19

20 .118 ההיבט התפקודי של התובעת צריך שייבחן בכל תפקודי החיים לרבות עולם העבודה,
21 החיים האישיים, הזוגיים והחברתיים. ממועד התאונה הפסיקה התובעת לעבוד
22 כעצמאית בעבודה שאהבה ונהנתה ממנה. היא עברה לנהל את בית הקפה שהיה שייך
23 לאחותה ז"ל, בין השאר על מנת לאפשר לתובע להגיע מדי יום למקום שנמצאים בו
24 אנשים אחרים. לדבריה אינה מצליחה להעלות את המקום על דרך המלך והוא מצוי
25 בהפסדים.
26 התאונה היוותה קו שבר בחייה של התובעת, שממנו והלאה נפגעו אורח חייה ומהלך חייה
27 והשתנו ללא היכר. הנכות הרפואית שממנה היא סובלת ונסיבות חייה הובילו אותה לנהל
28 את חייה סביב מוגבלותו של התובע, שבו היא משקיעה את כל מרצה ומשאביה לאורך כל
29 שעות היממה. באופן זה שעות שיכולות להיות מוקדשות לניהול טוב יותר של בית הקפה,
30 לחייה האישיים, לטיפול בעצמה ולטיפול בילדם, מוקדשות לטיפול בתובע.
31 התובעת מצליחה להמשיך לתפקד בצורה זו, ממשיכה להגיע מדי יום למקום עבודתה,
32 מלווה את התובע לטיפולים ולבדיקות, מטפלת בכל ענייניו, מטפלת בילדם, דואגת
33 לענייני הבית וממשיכה את חייהם המשפחתיים.

34

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

119. התפקוד של התובעת כלפי חוץ והטיפול הבלתי פוסק סביב התובע משקפים את הרצון לשמור על התובע, לחזק אותו ולתרום לשיקומו, אך ברי כי הדבר גובה מחיר משמעותי מן התובעת עצמה, באופן שפוגע בתפקודה שלה. משום כך אני מעמידה את הנכות התפקודית על שיעור הנכות הרפואית, 20%.

התובעת היא ניזוקה משנית

120. התנאים הנדרשים לפי **הלכת אלסוחה** להכרה בנפגע כניזוק משני הם: (1) הניזוק המשני הוא קרוב משפחה מדרגה ראשונה; (2) על הניזוק המשני להתרשם בעצמו מן האירוע (לרבות מכלי שני); (3) קרבה במקום ובזמן בין היווצרות נזקו של הניזוק המשני לבין פגיעתו של הניזוק העיקרי; (4) פגיעה נפשית חמורה העולה כדי מחלת או הפרעת נפש שיש בהן נכות ניכרת. כפי שנפסק; **"אין זו רשימה ממצה, והיא תעמוד במבחן העשייה השיפוטית והתפתחות ההלכה מעניין לעניין" (הלכת אלסוחה, בעמ' 432).** באופן כללי נותר התנאי הרביעי על כנו, גם לאחר פסיקה נוספת (ע"א 9466/05 שויקי נ' מדינת ישראל, פסקה 19 ואילך (16.3.08); ע"א 2816/08 דהרי נ' כלל חברה לביטוח בע"מ, פסקה 7 (5.8.10)). בע"א 754/05 לוי נ' מרכז רפואי שערי צדק (5.6.07), הוכרו הורים שאיבדו את עוברם במהלך לידה כניזוקים, על אף שלא הוכחה מחלת נפש, משום שעניינם היה בגדר אותם מקרים **"ברורים וקשים"** שיש בהם כדי להצדיק את ריכוכה של ההלכה.

121. בענייננו, אין מחלוקת בדבר קיומם של שלושת התנאים הראשונים, אך הנתבעים סברו כי מצבה הנפשי של התובעת אינו עונה על דרישת התנאי הרביעי בהלכה. לאחר ששמעתי את דברי המומחים בתחום הפסיכיאטרי, והתרשמתי מהתובעת עצמה, שהתייצבה לכל ישיבות בית המשפט, אני סבורה שמצבה עונה על התנאי הנדרש, לא רק משום נסיבות החיים הקשות אלא משום שברור כי היא ניזוקה משנית, ומצבה הנפשי הקשה הוכח באמצעות חוות דעתו של ד"ר ברודסקי. אכן, כאשר נקבע כי התנאי לא מתקיים, היה זה בשיעורי נכות נמוכים יחסית: **"נכות נמוכה – בדרך כלל בין 5% ל 15% - שהשפעתה על חיי יום יום על כושר העבודה ועל אפשרויות התפקוד אינה רבה במיוחד, לא נמצאו עונים על הקריטריון הדורש פגיעה נפשית קשה וחמורה"** (ע"א 2935/98 דריז' נ' אררט חברה לביטוח בע"מ, בפסקה 4, (31.8.99)).

על כן אני סבורה כי מצבה של התובעת כמתואר לעיל עונה על דרישות הלכת אלסוחה, ומזכה אותה בפיצוי כנפגעת משנית בגין אירוע התאונה.

בית הקפה שבבעלות משפחת התובעת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1
2 122. אחותה המנוחה של התובעת החזיקה וניהלה בית קפה בעיר גבעתיים. התובעת, שעבדה
3 שם בעבר, נטלה על עצמה את ניהול בית הקפה לאחר שאחותה נפטרה, ולאחר התאונה.
4 התובעים טענו כי בית הקפה מאפשר להם בריחה מהמציאות הקשה שבה הם חיים:
5 התובעת מנהלת את בית הקפה, והתובע מגיע מדי יום בליווי העובד הזר, שוהה שם כמה
6 שעות, ופוגש אנשים, לרבות בני המשפחה ואמו.
7 הנתבעים טענו כי בני המשפחה מפעילים את בית הקפה מסיבות רגשיות, לשימור זכרה
8 של האחות. לכן הפסדי בית הקפה אינם בגדר נזק שעל הנתבעים לשאת בו. על אף
9 שהתובעת היא אישה מוכשרת ונמרצת אין לה ניסיון בתחום ניהול בתי קפה, ואכן אינה
10 מצליחה בתחום הכלכלי.

11
12 123. הטענה שבית הקפה מהווה מעין "אלמנט טיפולי" בחייהם של התובעים לא הוכחה
13 באמצעות ראיות מתאימות. איש מן המומחים הרפואיים לא התייחס לכך. עם כל
14 החשיבות לתרומה החברתית והשיקומית שקמה לתובע משהייתו בבית הקפה ומהמפגש
15 עם אמו ואנשים נוספים, ניתן כנראה להשיג אותה גם באמצעים אחרים, כגון פעילות
16 במועדון נכים מותאם או בדרכים אחרות. אין כל מניעה מהמשך שהותו בקרב המשפחה
17 בבית הקפה, אך קשה לתלות את הפסדי בית הקפה (בעבר או לעתיד) בתוצאות התאונה,
18 והנתבעים אינם נדרשים לשאת בהם לכל תקופת חייו.
19 יתרה מזו, ההפסדים גם לא הוכחו במובן המקובל, של השוואת דו"חות מס לפני התאונה
20 ולאחריה.

בסיס השכר והפסדי שכר לעבר

21
22
23
24 124. לטענת התובעים, במועד התאונה היתה התובעת בעלת עסק עצמאי לתפירת מצעי עילית
25 והשתכרה כ- 30,000 ₪ בחודש. לאחר התאונה נאלצה לסגור את העסק. בד בבד, אחותה
26 שחלתה במחלה קשה נפטרה, והתובעת עברה לנהל את בית הקפה. כיום היא ממשיכה
27 לעבוד בבית הקפה שאינו מרוויח. לאור נכותו של בן זוגה ולאור נכותה הנפשית היא לא
28 תוכל לשוב למעגל העבודה בתנאים ובהיקף שבהם עבדה עובר לתאונה. התובעים עתרו
29 לחשב את הנזקים לפי הפסד השתכרות מלא למשך שנתיים ממועד התאונה, ולאחר מכן
30 פיצוי בהתאם להפסדים בפועל, ולעתיד עד גיל 70, ובסה"כ סכום של 2,810,000 ₪.

31
32 125. מדו"ח רציפות ביטוח של המל"ל עולה כי עובר לתאונה והחל מחודש 09/2008 עבדה
33 התובעת בבית הקפה. מחודש 05/2011 החלה לעבוד כעצמאית (עסק לתפירה של מצעי
34 עילית), ובמקביל המשיכה את עבודתה גם בבית הקפה (נספח 11 בראיות נתבעים 3,5-6).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395-07 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 מדו"חות השומה שהגישו הנתבעים עולה כי הכנסתה השנתית של התובעת בשנת 2011 מן
2 העסק עמדה על 23,124 ₪, היינו 1,927 ₪ לחודש, ומעבודתה בבית הקפה עוד 40,104 ₪.
3 בשנת 2012 עמדה הכנסתה השנתית הכוללת על 101,538 ₪ (8,462 ₪ לחודש). בשנת 2013
4 הכנסתה השנתית הכוללת עמדה על 45,657 ₪ לחודש (3,805 ₪ לחודש). בשנת 2014, היא
5 שנת התאונה, שבה הספיקה לעבוד 4 חודשים, הכנסתה הכוללת של התובעת עמדה על
6 30,983 ₪ (7,746 ₪ לחודש).
7 כאמור, זמן קצר לאחר התאונה ולאור היעדרותה הממושכת מעבודתה, סגרה התובעת
8 את העסק. אכן, מדו"חות השומה לשנים 2015-2016 עולה כי לא היתה לה כל הכנסה
9 מהעסק.
10 לשנת 2017 צורף דו"ח רווח והפסד לעסק בבית הקפה, אולם למעט העובדה שהעסק
11 הפסיד בשנה זו לא ניתן להסיק מכך על הפסדיה של התובעת, או ביחס להכנסות
12 הקודמות.
13 התובעת אמנם טענה כי הכנסותיה היו גבוהות הרבה יותר מהמדווה (כ-30,000 ₪) והיא
14 לא דיווחה דיווחי אמת לרשויות המס בשל המצב הכלכלי הקשה שאליו נקלעה (עמ' 127
15 ואילך בפרוטוקול). אין ראייה נוספת שתומכת בכך, ואין מקום לפסוק לפי הנטען. ההפסד
16 יחושב לפי ההשתכרות הרלוונטית האחרונה, שנת 2014 (שלא היתה שונה מדי מן השנים
17 הקודמות, למרות תנודתיות משמעותית בין השנים), שבה השכר החודשי הממוצע עמד
18 על 7,746 ₪ לחודש. בתוספת הפרשי הצמדה עומד הסכום המייצג את יכולת ההשתכרות
19 הקודמת של התובעת על 8,280 ₪.
20 מיום התאונה ולמשך השנתיים הראשונות, שבהן שהתה לצד התובע כל העת (30.4.2014-
21 ועד ליום 30.4.2016): עומדים הפסדי ההשתכרות על 198,720 ₪ ובצירוף הפרשי הצמדה
22 וריבית עומדים על 211,905 ₪.
23 לאחר חזרת התובע הביתה נדרשה ודאי תקופת הסתגלות, שהצריכה טיפולים רבים,
24 עזרה לתובע ומציאת דירה, ועל כן אני סבורה שיש להמשיך את החישוב עד תום שנת
25 2016, לפי אובדן מוחלט של יכולת ההשתכרות, ובסה"כ 66,240 ₪ (8,280 x 100% x 8
26 ח'), ובצירוף הפרשי הצמדה וריבית סכום של 69,190 ₪ (במעוגל).
27
28 126. אין ראייה נוספת לאחר שנת 2016, למעט דו"ח רווח והפסד לבית הקפה, שלא ניתן ללמוד
29 ממנו ראייה. אם כי נטען להפסד השתכרות מלא לכל התקופה ולעתיד, אינני סבורה שזהו
30 המצב, שכן התובעת העידה בפה מלא על הפעלת בית הקפה. אם אינו רווחי, יתכן
31 שמבחינה כלכלית עליה לתעל את מאמציה לאפיק אחר. בהתחשב באמור החלטתי לחשב
32 את ההפסד החל מיום 1.1.2017 לפי שיעור הנכות של התובעת, בסה"כ לתקופה זו 71,208
33 ₪, ובצירוף הפרשי הצמדה וריבית 72,258 ₪.
34 סה"כ הפסד שכרה של התובעת לעבר עומד על 353,353 ₪.
35

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

אובדן השתכרות לעתיד

127. על פי שיעור נכותה של התובעת, מהיום ועד הגיעה לגיל 70 (מועד הפרישה לעצמאים), הפסדי ההשתכרות של התובעת יעמדו על 309,333 ₪.

הפסדי פנסיה

128. האמור בסעיף 68 בפסק דין זה ביחס לתובע רלוונטי גם לתובעת. הפסדי התובעת יהיו בשיעור של 12.5% מן ההפסדים בעבר ולעתיד - 82,835 ₪.

עלויות פאה

129. התובעת טענה כי מאז התאונה נשר כל שיער גופה והיא חובשת פאה בעלות של 15,000 ₪ שאותה יש להחליף אחת לשנתיים. עלות סירוק הפאה וחפיפתה היא 300 ₪, אחת לשבועיים. הנתבעים הבהירו כי מדובר בהרחבת חזית אסורה. יתרה מזו, התובעת עצמה העידה כי מדובר בבעיה גופנית שמקורה נפשי, שלכן נדרשה הוכחה באמצעות חוות דעת.

130. התובעת לא הצהירה דבר בנושא זה בתצהיר העדות הראשית, אולם סיפרה על כך בבית המשפט כשהיא מציינת כי מחמת בושה לא סיפרה על כך לאיש, אף לא לעורכי דינה במסגרת התביעה (עמ' 464 בפרוטוקול). לפי בחירתה זו אין לפני תיעוד הולם בדבר הנשירה ובדבר הקשר הסיבתי הנטען בינה לבין המצב הנפשי עקב התאונה. משום כך אני דוחה את דרישת הפיצוי בראש נזק זה.

הוצאות רפואיות

131. התובעים עתרו לפסוק פיצוי בגין הוצאות עבור טיפולים פסיכולוגיים ופסיכיאטריים לתובעת בסכום גלובאלי של 200,000 ₪. לדבריהם התובעת מטופלת אצל פרופ' בלייד בהתנדבות, בשל חסרון הכיס שממנו היא סובלת. אולם כשתימצא הדרך לממן את הטיפולים היא תעשה זאת. הנתבעים לא התייחסו לבקשת התובעת בראש נזק זה.

132. אין מסמך או ראיה אחרת שניתן ללמוד מהם על המשך הטיפולים או על התשלום עבורם. בחוות דעתו של ד"ר ברודסקי אין המלצה בדבר המשך טיפול שיחתי או תרופתי לתובעת, אם כי הסעיף המתייחס לשיעור הנכות שקבע מציין כי יש צורך בטיפול תרופתי.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1 למרות האמור, כאשר מדובר בנכות בשיעור משמעותי של 20%, וכאשר הסיבה לתגובה
2 הנפשית נותרת בעינה, ותוצאות התאונה תמשכנה להכביד על התובעת לאורך שנים – יש
3 להניח כי טיפול בתחום הנפשי יכול לסייע לתובעת, גם אם הוא יינתן לתקופת זמן
4 קצובה.
5 על כן, ובשים לב גם לזמינות טיפולים נפשיים באמצעות קופות החולים – אני מאשרת
6 לתובעת סכום של 40,000 ₪ בראש נזק זה.

עזרת הזולת

10 133. התובעים טוענים כי עובר לתאונה התובעת ניהלה את משק הבית ללא צורך בעזרה
11 חיצונית, אולם מאז התאונה היא מתקשה לתפקד כבעבר, ותיזקק תמיד לעזרה במטלות
12 משק הבית השוטפות ובטיפול השוטף בבנה. התובעים מבקשים סכום גלובאלי, 100,000
13 ₪. הנתבעים טוענים כי הפיצוי חופף לפיצוי שהתובעת מבקשת כמטיבת הנזק של התובע.

15 134. הגם שאין בהכרח זהות בין ראשי הנזק: האחד שלפיו מבקשת התובעת פיצוי בגין
16 הטיפול בתובע, והשני בגין העובדה שאינה יכולה לבצע את מטלות הבית בעצמה - דין
17 התביעה בראש נזק זה להידחות: לא נטען ולא הוכח כי שיעור הנכות הרפואית משפיע על
18 התפקוד במשק הבית, והדבר אינו עולה מחוות הדעת הרפואית.

כאב וסבל

22 135. התובעים ביקשו לפסוק סכום של 350,000 ₪ בגין הכאב והסבל שנגרמו לתובעת כתוצאה
23 מהתאונה. הנתבעים טענו כי יש להגביל את נזקה של התובעת כנפגעת משנית לפיצוי
24 בסכום של 25,000 ₪, לכל היותר.

26 136. לאור הנכות הנפשית המשמעותית של התובעת, והטלטלה הקשה שחוותה, לרבות השינוי
27 הפתאומי באורח חייה, אני אומדת את הפיצוי בראש נזק זה בסכום של 180,000 ₪.

תביעת המל"ל וניכויים

תגמולי מל"ל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

137. המל"ל תיקן את כתב התביעה ודרש השבת דמי פגיעה, גמלת נכות מעבודה לעבר, הקצבאות המיוחדות וקצבת הניידות ששולמו, וכן עבור התשלומים העתידיים, סכום של 5,268,729 ₪ נכון ליום 20.9.2018.

בסיכומי נתבעות 3, 5, ו- 6 נטען כי ההשבה המגיעה למל"ל נמוכה מן הסכום שתבע: ראשית, חבות פיורנטינו כמעסיקה אינה מאפשרת חזרה אליה. שנית, התחשיב האקטוארי שערך המל"ל מבוסס על ריבית היוון של 2%, ומסתכם ביותר מ-5 מיליון ₪. אך הנתבעים הציגו חוות דעת אקטואריות המבוססות על ריבית היוון של 3%, שסכומן הכולל 4,454,971 ₪. לסיכומים צירפו חוות דעת מעודכנת, שלפיה הסתכמו התגמולים ב- 4,612,867 ₪. עמדה זו מסתמכת על ע"א 3751/17 המאגר הישראלי לביטוח רכב (הפול) נ' פלוני פסקאות 67, 75 (8.8.2019) ("פס"ד המאגר").

ב"כ המל"ל השיב כי אין בפס"ד המאגר חיוב של המל"ל לחשב את התגמולים לפי ריבית של 3%. ממילא – כך אוסיף, אין לחייבו לפעול שלא לפי תקנות ההיוון.

138. עיון מעמיק בשאלה זו מחייב לפסוע בעקבות הצעת הנתבעים: בפס"ד המאגר מדגיש בית המשפט העליון את הצורך בהשוואת ריבית ההיוון בין זו שנקבעת לצורך תגמולי המל"ל, לבין זו שמשמשת לקביעת נזקי הנפגעים על ידי בית המשפט. בית המשפט העליון נתן דעתו על היעדר הסימטריה שנוצר עקב פסיקתו, וכתב באופן מפורש כי מצופה מן המל"ל להתאים את שיעור הריבית שלפיו הוא מחשב את התגמולים לקביעת בית המשפט (שם), בפסקאות 65-66.

למעשה, לא ציפיייה בלבד לפנינו, כי אם הנחיה מפורשת לערכאה הדיונית לחשב את תביעת המל"ל לפי אותו שיעור היוון. כך נאמר בפסקה 67 בפס"ד המאגר:

..."
אף שאנו מצויים כיום בתקופת בחירות (מתמשכת), אנו מניחים ומצפים כי השינוי ייעשה בהקדם, כדי למנוע את העיוות המתואר. כדי למנוע פגיעה בניזוקים בתקופת הביניים, המשיב (הפול), קופות החולים ואיגוד חברות הביטוח נתנו הסכמתם לכך שגמלאות המל"ל ינוכו מסכום הפיצויים לפי שיעור היוון של 3%, על אף האמור בתקנות ההיוון. על הצהרה זו יש לברך, וכל עוד לא תוקנו תקנות ההיוון, שומה על בית המשפט לנהוג בדרך זו, הגם שהיא עלולה לפגוע בכיסו של המזיק, ככל שהמל"ל ימשיך לחזור עליו בתביעות השיבוב לפי ריבית היוון של 2%. לכן, חזקה על המל"ל כי גם בתביעות השיבוב יחזור על המזיק לפי היוון של 3%." (ההדגשה שלי – א"ש).

יתרה מזו, בית המשפט העליון הבהיר כי ראוי לשנות את תקנות הביטוח הלאומי (היוון), תשל"ח-1978, באופן שיתאים לחישוב ההיוון על הפיצויים, גם אם משמעות הדבר קביעת אחוזי היוון שונים לצרכים שונים של המל"ל. כן הבהיר כי ועדת קמיניץ שבחנה את הנושא המליצה לשנות את ריבית ההיוון של המל"ל ולהעמיד אותה על 3%. הגם שתקנות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1 ההיוון טרם תוקנו, חזקה עליו מצוות בית המשפט העליון לחשב את תגמולי המל"ל
2 בריבית היוון של 3%.
- 3
- 4 139. בטיעונו לא השיב ב"כ המל"ל לשאלה המתבקשת: מדוע לא יאמץ המל"ל את התחשיב
5 המוצע על ידי בית המשפט העליון, במיוחד בתביעות שבהן המל"ל הצטרף לתובעים
6 והפער בין החישובים בולט.
- 7
- 8 140. חשיבות החישוב הסימטרי ברורה, על מנת שהנתבעים לא יהיו חשופים לתביעת השבה
9 של המל"ל שתוצאתה עלולה להיות תשלום גבוה מ- 100% הנזק. ברע"א 5415/18 המוסד
10 לביטוח לאומי נ' חד אסף מתכות בע"מ, בפסקה 9 (30.4.2019) נקבע כי "ככלל, השאיפה
11 היא ליצור ככל שניתן "משולש סגור" לפיו הניזוק אינו זוכה בפיצוי-יתר (הן מהמל"ל
12 והן מהמזיק), והמזיק אינו נדרש לשאת בחבות-יתר (הן כלפי הניזוק והן כלפי המל"ל).
13 באותו עניין נדון סעיף 329 בחוק הביטוח הלאומי שעוסק בזקיפת פיצויים לחשבון
14 הגימלה. ברע"א 9823/02 "המגן" חברה לביטוח בע"מ נ' המוסד לביטוח לאומי
15 (27.12.2004) נדונה זקיפת פיצויים לבקשת הניזוק.
16 בענייננו, הסיכון שמבקש סעיף 329 הנ"ל למנוע, שמא ישולם לתובע פיצוי יתר או פיצוי
17 חסר לנוכח זכות השיבוב של המל"ל, נחסך משום איחוד תביעתו של המל"ל עם תביעת
18 התובעים: הנתבעים ישלמו למל"ל רק את הסכומים המגיעים לו לפי חישוב נזקי התובע
19 בפסק הדין.
- 20 הגם שלאור המלצת בית המשפט העליון היה על המל"ל לחשב מראש את תביעת ההשבה
21 לפי דרישת פס"ד המאגר, לכל הפחות עליו לעשות כן מקום שתביעת ההשבה מתבררת
22 עם תביעת הניזוק. אין זה סביר שהחישוב באותו פסק דין ייערך לפי ריבית היוון שונה.
- 23
- 24 141. אם כן, ניכויי המל"ל יחושבו לפי 3%. לא היתה מחלוקת לענין אופן החישוב בחוות הדעת
25 של אברהם שמעיה שצורפה לסיכומי הנתבעים, שהעמידה את תגמולי המל"ל ששולמו
26 לתובע וישולמו לו בעתיד ל- 4,612,867 ₪. עדיין אין בידי לקבלה כזה ראה וקדש: חישוב
27 ההיוון שם הוא למשך תוחלת החיים הרגילה באוכלוסיה ככל הנראה, ולא כפי שנקבע
28 לעיל, עד גיל 63. ניכוי גמלאות המל"ל לפי חישוב רק עד תוחלת החיים נקבע כבר בע"א
29 7453/12 פארס אלחבאנין נ' כריסי אברהם, פ"ד סז(1) 519, 557, 559, 561, 562, 565,
30 566 (2014).
- 31 בענייננו פטורים אנו מן המחלוקת שהתלוותה לקביעה שם, שכן המל"ל הצטרף לדיון,
32 היה מודע לחוות הדעת בדבר קצור תוחלת החיים, ויכול היה – אילו רצה בכך – לטעון
33 נכוחה על אודות התגמולים הצפויים להשתלם לתובע ולתלויים בו. משלא עשה כן, בעינה
34 עומדת הקביעה העקרונית שלפיה יש לחשב את תגמולי המל"ל בתביעה זו.
35 לסיכום, תגמולי המל"ל יחושבו לפי ריבית היוון של 3% ועד גיל 63 בלבד.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395-07 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1
2 142. מן הסכום שיתקבל בחו"ד המל"ל יש להפחית את חלקה של המעסיקה, פיורנטינו, לפי
3 שיעור חלקה בגרימת הנזק, 10%.

השתתפות קופת החולים בסיעוד

4
5
6 143. התובעת העידה בחקירתה כי היא זכאית לתשלום חודשי בסך 2,300 ₪ מקופת החולים
7 עבור השתתפות בסיעוד (עמ' 134 בפרוטוקול). הנתבעים טענו כי יש לנכות השתתפות זו
8 של קופת החולים שעולה כדי 470,000 ₪, והפנו לע"א 7842/09 **אזבארגה נ' כלל חברה**
9 **לביטוח בע"מ** (20.6.2011). שם נקבע כי יש לנכות סכומים אלו מסך הפיצוי המתקבל על
10 פי ההסכם שנערך בין המוסד לביטוח לאומי לבין קופת החולים, כשהן מקבלות על עצמן
11 "מתן ריפוי, החלמה ושיקום רפואי" (בסעיף 3 ואילך).
12 גם בענייננו צורף ההסכם בין המל"ל לבין קופת חולים כללית, וכן אישור קופת החולים
13 בדבר התשלום החל מחודש מאי 2016, ובכל חודש שבו דווח על העסקת עובד זר. כמו כן
14 צורפו מספר דיווחים שדיווחה התובעת על אודות הסכום המשולם לעובד הסיעוד (-128
15 132 בנספח ראיות התובעים). חישוב הסכום של 2,300 ₪ לחודש החל מחודש מאי 2016
16 ועד היום מביא ל-115,000 ₪, ולעתיד עד תוחלת החיים – 296,804 ₪. סה"כ ינוכה בגין
17 השתתפות קופת החולים בתשלום עבור הסיעוד סכום של **411,804 ₪**.

סיכום נזקי התובעים

18		
19		
20		
21		144. תובע
22		
23	₪ 550,641	הפסדי שכר לעבר
24	₪ 1,017,539	אובדן כושר השתכרות לעתיד
25	₪ 196,000	הפסדי פנסיה
26	₪ 824,000	עזרת צד ג' (עבר)
27	₪ 2,175,840	עזרת צד ג' (עתיד)
28	₪ 58,750	עזרת התובעת (עבר)
29	₪ 81,800	הוצאות רפואיות (עבר)
30	₪ 400,000	הוצאות רפואיות (עתיד)
31	₪ 65,000	טיפול תרופתי
32	₪ 50,000	אביזרים רפואיים
33	-	חיתולים
34	₪ 80,000	טיפול שיניים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 44395-07-15 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

1	-	אוכל מיוחד
2	₪ 80,000	ביגוד, כביסה וצריכת חשמל מוגברת
3	₪ 60,000	חופשה שנתית
4	₪ 204,000	שכר אפוטרופסות
5	₪ 250,000	התאמת דיור
6	₪ 103,000	ניידות (עבר)
7	₪ 258,091	ניידות (עתיד)
8	₪ 850,000	כאב וסבל
9		
10	₪ 7,304,661	סה"כ
11	₪ 6,939,428	בניכוי 5% אשם תורם, סה"כ
12		
13		מסכום זה ינוכו תגמולי המל"ל שיחושבו לפי הנתונים בחו"ד אקטואר אברהם שמעיה,
14		לפי ריבית היוון בת 3%, ועד גיל 63, וכן תנוכה השתתפות קופ"ח בסכום של 411,804 ₪.
15		
16		145. תובעת
17		
18	₪ 353,353	הפסדי שכר לעבר
19	₪ 309,353	אובדן כושר השתכרות לעתיד
20	₪ 82,835	הפסדי פנסיה
21	-	עלויות פאה
22	₪ 40,000	הוצאות רפואיות (עתיד)
23	₪ 180,000	כאב וסבל
24		
25	₪ 965,541	סה"כ

סיכום

146. הנתבעים כולם, למעט נתבעת מס' 5, ביחד ולחוד, ישלמו לתובעים 1 ו-2 את נזקייהם לפי החישוב שלעיל, בניכוי תגמולי המל"ל לפי החישוב בסעיפים 141, 142 ובניכוי השתתפות קופ"ח. ליתרה יצרפו את הוצאות המשפט (אגרה, שכ"ט מומחים ושכר עדים), ושכ"ט עו"ד בשיעור 20% בצירוף מע"מ.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 15-07-44395 פלוני ואח' נ' משה פיורנטינו בע"מ ואח'

- 1 147. בתביעת המל"ל ישלמו נתבעים 2, 3, 4, ו-6 ביחד ולחוד לתובע 3 את הסכום שיתקבל לפי
2 החישוב האקטוארי (לפי החישוב בסעיף 141), יפחיתו ממנו את שיעור חלקה של
3 המעסיקה – 10%, ויצרפו ליתרה שכ"ט עו"ד בשיעור 10% בצירוף מע"מ, גם כאן לפי
4 חלקם בחבות ובכיסוי הביטוחי.
5
6 148. חלקה של א.צ. בנוקי התובעים ישולם על ידי הכשרה והפניקס ביחס 67% על ידי הפניקס
7 ו-33% על ידי הכשרה, כקבוע בסעיף 53 לעיל.
8
9 149. הכשרה תשלם למעסיקה (פיורנטינו) את הוצאותיה (שכ"ט מומחים) וכן שכ"ט עו"ד
10 בסכום של 117,000 ₪.
11
12 150. הכשרה תוסיף ותשלם את הוצאות כלל חברה לביטוח בע"מ בהודעה לצד שלישי שהגישה
13 נגדה, וכן שכ"ט עו"ד בסכום של 58,500 ₪.
14
15
16
17 ניתנה היום, י"ג אב תש"פ, 03 אוגוסט 2020, בהעדר הצדדים.
18
19
20
21

אסתר שטמר, שופטת

22
23